

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KRIMINALITA PÁCHANÁ NA DĚTECH A
MLÁDEŽI VE STŘEDOČESKÉM KRAJI**

Autor práce: Marie Sýkorová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Karel Locker

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Marie Sýkorová, DiS.
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Kriminalita páchaná na dětech a mládeži ve Středočeském kraji

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Crime Committed against Children and Youth in the Central Bohemian Region

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): PhDr. Karel Locker

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): prosinec 2025

CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

Cílem bakalářské práce je zhodnotit stav kriminality páchané na dětech a mládeži ve Středočeském kraji a navrhnout opatření zaměřená na zlepšení postupů orgánů veřejné správy a bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a řešení těchto trestných činů.

Student: Marie Sýkorová	7.12.2025 datum	<i>M. Sýkorová</i> podpis
Vedoucí práce: PhDr. Karel Locker	4.12.2025 datum	<i>K. Locker</i> podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	12.1.2026 datum	<i>R. Svatoš</i> podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	14.1.2026 datum	<i>M. Sapík</i> podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	15.1.2026 datum	<i>J. Dušek</i> podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., zákon o vysokých školách, v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Karlu Lockerovi za velmi vstřícný přístup, cenné informace a za vše, co mi ochotně poskytoval po celou dobu tvorby práce. Poděkování patří všem respondentům/respondentkám a žákům, kteří mi ochotně poskytli spolupráci a svůj čas.

ABSTRAKT

SÝKOROVÁ, M. Kriminalita páchaná na dětech a mládeži ve Středočeském kraji. Příbram: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026 50 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Karel Locker

Klíčová slova: kriminalita, děti, mládež, oběť trestného činu, trestná činnost, legislativa, sociální prevence.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu současné prevence kriminality páchané na dětech a mládeži ve Středočeském kraji. Cílem práce je zhodnotit aktuální stav kriminality páchané na této cílové skupině a navrhnout opatření směřující ke zlepšení postupů orgánů veřejné správy a bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a řešení těchto trestných činů.

Teoretická část práce vymezuje základní pojmy, nejčastější trestnou činnost na dětech a mládeži, prevenci a její rozsah a organizace spojené s touto problematikou. Jedna kapitola je zaměřena i na oběti trestné činnosti dle platného zákona.

Praktická část bakalářské práce je založena na kombinaci kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Kvalitativní šetření bylo realizováno formou individuálních rozhovorů s odborníky z praxe. Kvantitativní výzkum proběhl prostřednictvím dotazníkového šetření mezi žáky základních škol. Získané poznatky jsou dále doplněny o přehled statistických údajů. Výsledky výzkumů jsou shrnuty v závěru práce.

ABSTRACT

SÝKOROVÁ, M. Crime Committed against Children and Youth in the Central Bohemian Region. Příbram: College of European and Regional Studies, 2026 50 pp.
Supervisor: PhDr. Karel Locker

Key words: crime, children, youth, victim of crime, criminal activity, legislation, social prevention.

This bachelor's thesis focuses on the analysis of current crime prevention strategies concerning crimes committed against children and youth in the Central Bohemian Region. The aim of the work is to evaluate the current state of criminality targeting this group and to propose measures aimed at improving the procedures of public administration authorities and security forces in the prevention, detection, and resolution of these offenses.

The theoretical part of the thesis defines key concepts, the most common types of crimes committed against children and youth, the scope of prevention, and the organizations involved in addressing this issue. One chapter specifically focuses on victims of crime in accordance with current legislation.

The practical part of the bachelor's thesis is based on a combination of qualitative and quantitative research. The qualitative investigation was conducted through individual interviews with practitioners in the field. The quantitative research was carried out via a questionnaire survey among primary school students. The findings are further supplemented by an overview of statistical data. The research results are summarized in the conclusion of the thesis.

Obsah

Úvod	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vymezení základních pojmů	12
2.1 Kriminalita.....	12
2.2 Mládež	12
2.3 Dítě	12
2.4 Mladistvý.....	12
2.5 Trestný čin.....	13
2.6 Oběť a zvlášť zranitelná oběť.....	13
2.7 Viktimologie.....	14
2.8 Viktimizace	14
2.9 Pachatel	14
2.10 Prevence kriminality	14
2.11 Trestní zákoník	14
3 Vývoj trestněprávní ochrany mládeže	16
4 Legislativa a systém sociálně-právní ochrany	17
4.1 Právní ochrana dětí	17
4.2 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.....	18
4.3 Legislativa	19
5 Legislativní rámec a postavení obětí trestných činů v České republice	21
5.1 Typologie obětí.....	22
5.2 Práva na odbornou a právní pomoc podle zákona o obětech trestných činů 24	
5.3 Proces viktimizace.....	25
6 Trestná činnost páchaná na dětech a mládeži	28

6.1	Nejčastější páchaná trestná činnost na dětech a mládeži	28
6.2	Pohlavní zneužití	29
6.3	Znásilnění	30
6.4	Vydírání	31
6.5	Ohrožování výchovy dítěte	31
6.6	Domácí násilí	31
6.7	Kriminalita páchaná na dětech a mládeži Středočeský kraj	36
7	Prevence kriminality	38
7.1	Struktura prevence kriminality	38
7.2	Druhy prevence	39
8	Nejznámější vládní a neziskové organizace	42
8.1	Vládní organizace	42
8.2	Neziskové organizace	44
9	Praktická část	47
9.1	Shrnutí rozhovorů	47
9.2	Dotazníková část	51
9.3	Shrnutí praktické části	56
9.4	Návrhy a opatření	57
	Závěr	58
	Seznam použitých zdrojů	60
	Seznam zkratk	64
	Seznam grafů	65
	Seznam tabulek	66
	Seznam příloh	67
	Přílohy	68
	Příloha I – Rozhovory	68
	Příloha II – Dotazník	78

Úvod

Bakalářská práce se zabývá kriminalitou páchanou na dětech a mládeži. Tento druh kriminality v různých podobách provází lidskou společnost od nepaměti a vyžaduje neustálou pozornost odborné veřejnosti. Kriminalita páchaná na dětech a mládeži představuje dlouhodobě závažný společenský problém, který negativně ovlivňuje nejen samotné oběti, ale i jejich rodiny a společnost jako celek. Děti a mládež tvoří specifickou a zranitelnou skupinu obyvatelstva, neboť se nacházejí v období fyzického, psychického a sociálního vývoje. Setkání s kriminalitou může proto negativně působit na její budoucí rozvoj a život. Informovanost a prevence jsou v tomto období velmi důležité.

V současné době se problematika kriminality páchané na dětech a mládeži dostává stále více do popředí zájmu nejen odborné veřejnosti, ale i široké společnosti. Rostoucí pozornost je věnována zejména otázkám prevence, ochrany obětí trestných činů a efektivitě postupů orgánů veřejné správy a bezpečnostních složek. Důležitou roli v této oblasti hraje rovněž legislativní úprava, především zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který vymezuje postavení obětí a jejich práva v trestním řízení.

Pro výzkum jsem si zvolila Středočeský kraj, protože jsem zde vykonávala svoji odbornou praxi a využila jsem kontakty pro moji praktickou část.

První část je teoretická, která se zabývá vymezením základních pojmů souvisejících s prevencí a kriminalitou páchanou na dětech a mládeži. Dále se zaměřuje na analýzu nejčastější trestné činnosti páchané na osobách mladších osmnácti let ve Středočeském kraji, přičemž tyto údaje jsou doloženy statistickými přehledy a grafickým zpracováním za období let 2022–2024. Součástí teoretické části je rovněž přehled druhů prevence a preventivních opatření a charakteristika vybraných vládních i neziskových organizací, které se věnují ochraně dětí a mládeže v České republice. Zvláštní pozornost je věnována také legislativní úpravě a postavení obětí trestných činů.

Cílem bakalářské práce je zhodnotit stav kriminality páchané na dětech a mládeži ve Středočeském kraji a analyzovat současná preventivní opatření. Na základě získaných poznatků je cílem práce navrhnout opatření směřující ke zlepšení postupů orgánů veřejné správy a bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a řešení trestné činnosti páchané na dětech a mládeži.

K naplnění stanoveného cíle jsou využity kvalitativní i kvantitativní výzkumné metody. Praktická část práce je zaměřena na empirický výzkum. Jako metodu kvalitativního výzkumu jsem zvolila formu individuálních rozhovorů s pracovníky OSPOD, kteří řeší problematiku dětí a mládeže. Dále s příslušníkem Policie České republiky, trestním soudcem Okresního soudu v oblasti trestního práva a s kurátorem pro děti a mládež. Rozhovory jsou následně přepsány a analyzovány z hlediska názorů a praktických zkušeností respondentů.

Kvantitativní výzkum je proveden prostřednictvím dotazníkového šetření mezi žáky základních škol ve Středočeském kraji. Dotazníky jsou zaměřeny na zkušenosti žáků s trestnou činností a jejich informovanost o preventivních programech.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit stav kriminality páchané na dětech a mládeži ve Středočeském kraji a navrhnout opatření zaměřená na zlepšení postupů orgánů veřejné správy a bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a řešení těchto trestných činů. Práce se nezaměřuje pouze na deskripci statistických údajů, ale klade si za cíl podrobně analyzovat účinnost stávajících preventivních opatření, která jsou v daném regionu aplikována.

K naplnění stanoveného cíle práce využívám kombinaci kvalitativních i kvantitativních výzkumných metod, což umožňuje nahlížet na problematiku z několika perspektiv. Celá praktická část je koncipována jako empirický výzkum, který propojuje teoretické poznatky s reálnou praxí. V rámci kvalitativního šetření byla zvolena forma individuálních rozhovorů s klíčovými subjekty systému: sociálním pracovníkem OSPOD, příslušníkem Policie ČR, kurátorem pro děti a mládež a trestním soudcem Tyto rozhovory byly následně doslovně přepsány a podrobeny obsahové analýze, která se zaměřuje na hlubší pochopení postojů, názorů a konkrétních praktických zkušeností těchto odborníků, jež nelze vyčíst z běžných statistik.

Na tento hloubkový pohled navazuje kvantitativní část výzkumu, realizovaná prostřednictvím dotazníkového šetření mezi žáky základních škol ve Středočeském kraji. Sběr dat probíhal pomocí online dotazníku, který byl distribuován s cílem zmapovat zkušenosti žáků s trestnou činností a zjistit míru jejich informovanosti o existujících preventivních programech. Propojením obou těchto přístupů, tedy pohledu odborníků z praxe a přímé zpětné vazby od cílové skupiny žáků, získávám komplexní podklady pro identifikaci slabých míst v systému ochrany dětí a prevence kriminality mládeže.

Využití kombinace obou přístupů, tedy metodologické triangulace, jsem zvolila záměrně pro zvýšení validity a komplexnosti celého výzkumu. Zatímco kvantitativní šetření mezi žáky mi poskytuje širší data o trendech, zkušenostech a informovanosti cílové skupiny ve Středočeském kraji, kvalitativní rozhovory s experty umožňují tyto výsledky zasadit do širšího kontextu. Díky tomuto propojení mohu efektivně konfrontovat teoretická očekávání s realitou v terénu.

2 Vymezení základních pojmů

Zkoumání problematiky kriminality páchané na dětech a mládeži vyžaduje nejdříve jasné definování základních teoretických pojmů. Tato terminologická ujasněnost je důležitá nejen pro orientaci v samotném textu, ale především pro pochopení právních norem a opatření, která se na tuto oblast vztahují.

2.1 Kriminalita

Pojem kriminalita označuje celkový objem deliktního jednání, ke kterému došlo v rámci vymezeného časového období a konkrétního geografického celku. Zahrnuje veškeré skutky naplňující znaky trestného činu, za jejichž spáchání nesou odpovědnost osoby nadané trestní subjektivitou, ať už jednaly s přímým úmyslem, či z nedbalosti.

2.2 Mládež

Mládež představuje věkovou skupinu, která má specifickou roli ve společnosti. V tomto období dochází k fyzickému a psychickému dozrávání a přeměně organismu v duševním životě. Mění se i sociální postavení jedince a vrcholí to do stálého stavu dospělosti.¹

2.3 Dítě

Klíčovým bodem pro stanovení procesního postavení oběti je její věková hranice. Trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.) v rámci svých výkladových ustanovení, konkrétně v § 126, definuje dítě jako osobu, která ještě nedosáhla věku osmnácti let. Tato obecná věková hranice je pro účely trestního práva závazná, pokud u specifických skutkových podstat není výslovně stanoveno jinak.

2.4 Mladistvý

Základní právní rámec pro řešení delikvence nezletilých a mladistvých představuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb.). Tato norma upravuje specifický přístup k odpovědnosti mládeže za protiprávní jednání a definuje procesní postupy v rámci specializovaného soudnictví.

Za mladistvého se primárně považuje osoba, která v okamžiku spáchání provinění již dosáhla věku patnácti let, ale současně ještě nepřekročila hranici osmnácti let. Toto

¹ CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha: Linde, 2010. s. 17.

tříleté období je z hlediska trestní odpovědnosti specifické, neboť se na tyto osoby nahlíží jako na jedince s ne zcela dokončeným biopsychosociálním vývojem.²

2.5 Trestný čin

Podle § 13 odst. 1 trestního zákoníku se trestným činem rozumí takové protiprávní jednání, které vykazuje znaky definované v zákoně. Pro vyvození odpovědnosti je podle druhého odstavce téhož ustanovení nezbytné prokázat zavinění. Obecně je vyžadován úmysl pachatele, přičemž nedbalostní zavinění postačuje pouze v případech, kdy to zákon u konkrétního deliktu výslovně uvádí.

2.6 Oběť a zvlášť zranitelná oběť

Zákon o obětech trestných činů (č. 45/2013 Sb.) v § 2 odst. 2 vymezuje oběť jako fyzickou osobu, které vznikla v důsledku deliktu újma. Ta může mít podobu poškození zdraví, majetkové škody či nemajetkové újmy, případně se může jednat o situaci, kdy došlo k neoprávněnému obohacení pachatele na úkor daného jedince.

Specifickou situaci pak řeší odstavec 3 téhož ustanovení pro případy, kdy trestný čin skončí smrtí oběti. V takovém momentě legislativa rozšiřuje status oběti i na okruh blízkých osob, které v důsledku úmrtí utrpěly újmu. Typicky se jedná o příbuzné v přímé linii, sourozence, manžele, partnery či osoby, ke kterým měl zemřelý vyživovací povinnost.

Za zvlášť zranitelnou oběť se považuje:

Zákon rozlišuje specifickou kategorii tzv. zvlášť zranitelných obětí. Do této skupiny spadají v první řadě všechny nezletilé osoby (děti). Dále sem legislativa řadí seniory a osoby s různými formami hendikepu – ať už jde o omezení fyzická, mentální, psychická nebo smyslová – za předpokladu, že toto postižení komplikuje jejich plnohodnotné zapojení do společnosti. Třetí významnou skupinu tvoří oběti specificky závažných deliktů, mezi které patří zejména obchodování s lidmi, znásilnění či případy týrání (ať už jde o osoby svěřené, nebo žijící ve společné domácnosti).³

² Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.

³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon v platném znění.

2.7 Viktimologie

Viktimologie představuje specifické odvětví kriminologie, které do středu svého zájmu staví osobu poškozeného. Neomezuje se pouze na popis následků trestného činu, ale analyticky zkoumá faktory, které vedou k tomu, že se konkrétní jedinec stane obětí. Klíčovým pilířem této disciplíny je rovněž hledání cest, jak negativní dopady kriminality zmírnit a jak efektivně předcházet dalšímu ohrožení.⁴

2.8 Viktimizace

Pod pojmem viktimizace rozumíme dynamický děj, během kterého dochází k proměně ohroženého jedince v oběť konkrétního deliktu. Na tento proces má zásadní vliv celá řada faktorů, přičemž mezi ty nejvýznamnější patří interakce mezi poškozeným a pachatelem, stejně jako specifické vzorce chování na straně oběti.⁵

2.9 Pachatel

Klíčovým prvkem pro vyvození trestní odpovědnosti je přesná identifikace subjektu, který se dopustil protiprávního jednání. Podle § 22 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, se pachatelem rozumí osoba, která svým vlastním aktivním či pasivním jednáním (konáním či opomenutím) naplní všechny obligatorní znaky skutkové podstaty konkrétního deliktu.

2.10 Prevence kriminality

Hlavním úkolem kriminální prevence je eliminace příčin, které vedou k páchání trestné činnosti. Jedná se o komplexní, preventivně orientovaný přístup, který namísto represe volí strategické kroky k potlačení rizikových jevů v komunitě. Do těchto aktivit se zapojují nejen státní instituce, ale i nestátní organizace, přičemž společným cílem je zvýšení kvality života a upevnění veřejného pořádku.⁶

2.11 Trestní zákoník

Právní úprava zakotvená v zákoně č. 40/2009 Sb. umožňuje efektivně postihovat domácí násilí skrze skutkovou podstatu týrání osoby žijící ve společném obydlí.

⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014. s. 13.

⁵ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. s. 156.

⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Prevence kriminality: O nás* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2024 [cit. 2026-03-08]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/prevence-kriminality-o-nas.aspx>.

Ustanovení § 199 se zaměřuje na dlouhodobé formy agrese, ať už mají povahu materiálního strádání, psychického nátlaku nebo fyzického napadání. Významným ochranným prvkem je v tomto případě absence nutnosti souhlasu oběti s trestním stíháním, což slouží jako prevence proti manipulaci ze strany agresora.

Zákon také bere v úvahu zvýšenou ochranu dětí. Podle § 198 Týráním svěřené osoby je přísně posuzováno jednání vůči dítěti nebo osobě, která je svěřena do péče pachatele. Pokud je nezletilý přítomen násilným situacím, může to být hodnoceno jako přitěžující okolnost, která vede k přísnějším trestům a k důrazu na ochranná opatření ze strany soudu.⁷

⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. AION CS, © 2010–2026 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

3 Vývoj trestněprávní ochrany mládeže

Kořeny české trestněprávní ochrany mládeže sahají hlouběji než k datu vzniku samostatného československého státu. Již rakouský trestní zákoník č. 117/1852 z. ř., který klasifikoval delikty na zločiny, přečiny a přestupky, obsahoval specifické normy dopadající na dospívající. Tato právní úprava zůstala v platnosti i po roce 1918, kdy byla v rámci recepční normy plně inkorporována do nově vznikajícího právního řádu Československa.

Důležitou skutečností je to, že ochrana mládeže nebyla v tomto právním předpise zpracována v podobě souhrnné, samostatné úpravy. Místo toho byla tato témata rozptýlena po celém textu zákona, což znamenalo, že jednotlivé části týkající se mladistvých, nebyly soustředěny do jednoho uceleného celku. Tento přístup odrážel tehdejší právní úpravy, kdy ochrana mládeže nebyla chápána jako samostatná kategorie, ale byla integrována do širšího rámce trestního práva. V tomto období nebyla právní ochrana mladistvých dostatečně ukazována jako specifický problém, který by si zasloužil samostatnou právní úpravu. Tento stav se postupně měnil, jak se vyvíjel právní systém a později byly zavedeny podrobnější a specializovanější normy pro ochranu mládeže.⁸

⁸ CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*, s. 80.

4 Legislativa a systém sociálně-právní ochrany

Při pohledu na současné pojetí lidských práv musíme konstatovat, že se nejedná pouze o strohý výčet právních norem, které bychom našli v zákonech. Lidská práva v dnešní době vnímáme spíše jako odraz kulturního a etického nastavení celé naší civilizace. Tento hodnotový systém je v naší společnosti hluboce zakořeněn a přímo ovlivňuje to, jak stát přistupuje k jednotlivci. Projevuje se to v každodenním fungování veřejné správy, v rozhodování soudů, ale také v nastavení sociálních služeb či ve způsobu vzdělávání.

Základním pilířem, ze kterého tyto hodnoty vycházejí, je Všeobecná deklarace lidských práv. Přestože byl tento dokument přijat na půdě OSN jako dokument politický, jeho vliv na vnitrostátní legislativu je naprosto zásadní. V kontextu sociálně-právní ochrany dětí je tato problematika o to důležitější, že lidská práva tvoří ochranný štít pro ty nejzranitelnější členy společnosti. Právě z těchto principů vychází i moderní pojetí péče o ohrožené děti, kdy dítě již není vnímáno jen jako objekt výchovy, ale jako plnohodnotný subjekt práv, kterému musí stát zajistit bezpečí a důstojný rozvoj.⁹

V rámci předkládané práce je klíčové vymezení pojmů dítě a mládež. Z pohledu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, se dítětem rozumí každá nezletilá osoba až do okamžiku dosažení zletilosti (zpravidla 18 let věku). Naproti tomu kriminologická literatura často využívá širší pojem mládež, který v sobě zahrnuje jak děti mladší 15 let, tak mladistvé ve věku od 15 do 18 let. Pro účely této práce budou tyto pojmy vnímány jako komplementární a budou se vztahovat na všechny osoby, jimž je poskytována sociálně-právní ochrana z důvodu jejich věku a zákonem definované nezralosti.

4.1 Právní ochrana dětí

Ochrana dětí představuje v rámci lidských práv specifickou kategorii. Dítě je z titulu své tělesné i duševní nezralosti považováno za zvláště zranitelný subjekt, který vyžaduje zvýšenou míru péče a zákonných záruk. Tento princip byl poprvé výrazněji

⁹ PEMOVÁ, T. *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*, Praha: Kalibr, 2012. s.11-12.

formulován v Deklaraci práv dítěte z roku 1959, která zdůraznila, že „lidstvo je povinno dát dítěti to nejlepší, co může“.¹⁰

Zlomovým okamžikem se stal rok 1989, kdy byla přijata Úmluva o právech dítěte. Tento dokument již není pouhým politickým prohlášením, ale právně závaznou smlouvou. Úmluva definuje dítě jako aktivního nositele práv, nikoliv pouze jako objekt péče dospělých. Mezi její základní pilíře patří: Právo na život a zdravý vývoj, právo na zachování identity a život v rodinném prostředí, právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání a na ochranu před jakoukoli formou diskriminace, násilí, zneužívání či vykořisťování.¹¹

Z hlediska trestněprávní a sociálně-právní roviny je klíčové, že ochrana musí být dítěti poskytována kontinuálně, tedy jak v období před narozením (v rámci prenatální péče a ochrany těhotné matky), tak po něm, až do dosažení zletilosti.¹²

4.2 Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Základní legislativní rámec pro zajištění práv a zájmů nezletilých tvoří zákon o sociálně-právní ochraně dětí (č. 359/1999 Sb.). Tato norma v aktuálním znění definuje rozsah péče a opatření, která stát poskytuje ohroženým dětem, a určuje kompetence příslušných orgánů. Klíčovým východiskem celé koncepce je primární zaměření na blaho, prospěch a nejvlastnější zájmy nezletilého. V rámci tohoto rámce přebírá stát roli garanta bezpečnosti, jehož úkolem je eliminovat jakékoli formy fyzického či psychického násilí páchaného na dětech. Tato podpora je koncipována jako univerzální a bezplatná, určená pro všechny osoby do 18 let věku, pokud nedošlo k dřívějšímu nabytí plné svéprávnosti.

Hlavním a nejvyšším principem, kterým se musí řídit veškerá rozhodování týkající se dětí, je nejlepší zájem, prospěch a blaho dítěte. Tento koncept vyžaduje, aby při každém zásahu státu (např. ze strany OSPOD nebo soudu) bylo posouzeno, jaké řešení

¹⁰ Tamtéž s. 11-13.

¹¹ ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany* [online]. Praha: MPSV, 2024 [cit. 2026-03-08]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>.

¹² ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany* [online]. Praha: MPSV, 2026 [cit. 2026-03-08]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>.

bude pro budoucnost dítěte nejméně zatěžující a nejvíce podporující jeho zdravý vývoj. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Legislativa a systém sociálně-právní ochrany). Vzhledem k neustálému vývoji společnosti a potřebě zefektivnit systém pomoci ohroženým rodinám došlo k zásadní aktualizaci legislativy prostřednictvím zákona č. 242/2024 Sb. Tato významná novela mění původní zákon č. 359/1999 Sb. a reaguje na aktuální trendy v sociální oblasti. Mezi klíčové změny, které tato novela přináší, patří především modernizace procesů v rámci náhradní rodinné péče a snaha o vyšší míru profesionalizace doprovázení pěstounských rodin. Novela se rovněž dotýká digitalizace administrativních postupů, což má vést k rychlejší a efektivnější komunikaci mezi jednotlivými složkami systému OSPOD.

Stát je podle této aktualizované legislativy nadále plně zodpovědný za ochranu nezletilých před jakoukoli formou tělesného či duševního násilí, zneužívání nebo zanedbávání. Ochrana je poskytována bezplatně a vztahuje se na všechny děti mladší 18 let, pokud dřívějším nabytím plné svéprávnosti (např. uzavřením manželství), nezískaly status zletilosti dříve. Hlavním cílem zůstává prevence – tedy snaha sanovat rodinné prostředí tak, aby k odebrání dítěte z péče rodičů docházelo až v těch nejzazších případech, kdy již není jiná cesta k zajištění jeho bezpečí.¹³

4.3 Legislativa

Souhrn zákonů, které se týkají dětí a mládeže:

- Úmluva o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.).
- Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.).
- Občanský zákoník (č. 89/2012 Sb.).
- Zákon o zvláštních řízeních soudních (č. 292/2013 Sb.).
- Zákon o sociálně-právní ochraně dětí (č. 359/1999 Sb.).
- Zákon o domácím násilí (č. 78/2025 Sb.).
- Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy (č. 109/2002 Sb.).
- Zákon o prevenci kriminality (č. 45/2013 Sb.).
- Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (č. 218/2003 Sb.).
- Trestní zákoník (č. 40/2009 Sb.).
- Trestní řád (č. 141/1961 Sb.).

¹³ ČESKO. Zákon č. 242 ze dne 21. srpna 2024, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2024, s. 2886–2905.

- Školský zákon (č. 561/2004 Sb.).
- Zákon o pedagogických pracovnících (č. 563/2004 Sb.).
- Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (č. 65/2017 Sb.).

5 Legislativní rámec a postavení obětí trestných činů v České republice

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů (dále jen „ZOTČ“), je v celém rozsahu účinný od 1. 8. 2013. Přijetím tohoto zákona došlo v rámci českého právního řádu k implementaci Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012. Tento unijní předpis je klíčový pro sjednocení minimálních standardů v oblasti práv, podpory a zajištění ochrany pro osoby zasažené trestnou činností.

Garantovaná práva obětí jsou v právním řádu ukotvena skrze kombinaci procesních nároků, dostupnosti psychosociálních služeb a nároku na peněžitou pomoc poskytovanou státem. Tato ucelená koncepce tak pokrývá jak právní postavení obětí, tak její potřebu odborné asistence a materiální kompenzace škody.

Rozdělení práv obětí lze provést na mimoprocenší neboli před-procenší (ta, která vznikají ještě před startem trestního řízení) a na práva procesní (oprávnění, která oběť získává v roli poškozeného podle trestního řádu). V následující části textu se věnujeme zejména těm právům, jež byla nově zavedena právě zákonem o obětech trestných činů (ZOTČ).¹⁴

Z hlediska procesní ochrany je zásadní § 2 odst. 4 zákona o obětech trestných činů, který zavádí institut tzv. zvlášť zranitelné oběti. Tato legislativní kategorie není pouze formální; jejím smyslem je garantovat vybraným skupinám osob nadstandardní míru ochrany a specifické nároky, které reflektují jejich zvýšenou zranitelnost v průběhu trestního řízení.

Mezi subjekty, které zákon do této skupiny řadí, patří:

1. **Nezletilé osoby (děti):** Zákon je definuje jako zásadní skupinu vyžadující si nejvyšší míru ochrany.
2. **Osoby se specifickým omezením:** Jedná se o seniory (osoby nad 65 let) a lidi s tělesným, psychickým, mentálním nebo smyslovým handicapem. Musí být vždy podmínkou, aby tyto okolnosti skutečně bránily jejich plnohodnotnému uplatnění ve společnosti ve srovnání s ostatními.

¹⁴ KALIBOVÁ, K. a kol. *Zákon o obětech trestných činů: Praktická a legislativní doporučení* [online], s. 5.

3. **Oběti vysoce závažné kriminality:** Do této skupiny patří osoby zasažené obchodováním s lidmi (§ 168 TZ) nebo teroristickým útokem (§ 311 TZ).
4. **Oběti s rizikem sekundární újmy:** Do této široké skupiny spadají oběti mravnostní kriminality, násilných trestných činů nebo činů motivovaných nenávistí (rasovou, náboženskou apod.). Zvláště zranitelné oběti mají zvýšená rizika dlouhodobé újmy a dopad na budoucnost. To se posuzuje individuálně s ohledem na věk, pohlaví, zdravotní stav, úroveň rozumové vyspělosti nebo míru závislosti oběti na pachateli.

Do kategorie zvláště zranitelné oběti jsou primárně považovány děti, tedy osoby do 18 let. Dle zákona také osoby pokročilého věku a osoby s různou formou disability.

Především se jedná o osoby s tělesným, mentálním nebo psychickým handicapem, stejně jako o osoby se smyslovým postižením. U těchto skupin je potřeba zajišťovat větší ochranu kvůli jejich specifickým potřebám a následkům trestné činnosti.

5.1 Typologie obětí

V kriminologické literatuře neexistuje absolutní jednotná shoda klasifikace obětí. Rozmanitost přístupů k definování typů obětí vyústila v bohatou škálu klasifikačních modelů. Tyto teoretické rámce se od sebe distancují především specifickým úhlem pohledu a účelem, pro který byly v rámci vědeckého zkoumání vytvořeny.

Klasifikace dle charakteru trestné činnosti

Tenhle postoj vychází z druhu deliktu, kterému byl jedinec vystaven. Nejčastěji se rozlišují oběti násilných činů, sexuálního a domácího násilí a majetková kriminalita a podvodné jednání.

Klasifikace dle psychických a behaviorálních reakcí

Roli v tomto hraje vnější chování oběti po trestném činu. Rozlišujeme projevy expresivní (emočně vypjaté) a kontrolované (navenek utlumené). Oběť můžeme vnímat jako pasivní, nebo naopak aktivní, která se snaží situaci řešit.

Interakční typologie E. A. Fattaha

Při sestavování typologie obětí se autor opírá o charakter vzájemné vazby mezi pachatelem a poškozeným, přičemž na základě tohoto kritéria definuje pět specifických kategorií.

Zúčastněná oběť: Motivace k protiprávnímu jednání bývá často silně determinována kontaktem, který mezi oběma aktéry existoval již před kriminální fází. Skutečnost, že pachatel a oběť nejsou cizí osoby, může významně ovlivnit dynamiku i výslednou podobu kriminálního incidentu.

Nezúčastněná oběť: V případech, kdy mezi obětí a pachatelem nedochází k žádnému předchozímu kontaktu, zůstává hrozba pro poškozeného zcela skrytá. Absence jakékoli dřívější interakce znemožňuje včasnou identifikaci rizikových signálů a vnímání blížícího se nebezpečí.

Provokující oběť: Svým záměrným nebo nevědomým chováním má oběť podíl na spáchaném trestném činu. U těchto obětí se často mohou najít behaviorální a osobnostní viktimogenní faktory.

Latentní oběť: V těchto případech hovoříme o vysoké míře latence, kdy poškozený subjekt rezignuje na oznámení incidentu, čímž daný delikt zůstává mimo evidenci orgánů činných v trestním řízení. Tento fenomén je typický zejména pro specifické oblasti, jako je domácí násilí či sexuální delikty páchané na dětech, u nichž bariéry v ohlašování brání zahájení oficiálního vyšetřování.

Nepravá oběť: Osoba se stane obětí nešťastnou shodou okolností nebo omylem. Útok nebyl plánován na osobu, která se stala obětí, ale na jiný objekt.¹⁵

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L.: Forenzní psychologie, 2.vyd., Plzeň, Aleš Čeněk s.r.o., 2004, s. 100-101.

5.2 Práva na odbornou a právní pomoc podle zákona o obětech trestných činů

Zákon o obětech trestných činů definuje určité předpoklady, na které mají oběti nárok.

Informační povinnost orgánů (§ 7 – § 14)

Prvním klíčovým prvkem je právo na rychlý a srozumitelný příjem informací. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny oběť seznámit jaké má procesní postavení v trestném řízení, a to s ohledem na jejich věk a rozumovou vyspělost. Dále můžou zažádat o vyrozumění v situaci, kdy se změní stav pachatele například propuštění z výkonu trestu nebo vazby. Je to preventivní nástroj k eliminaci sekundárního strachu.

Právo na odbornou pomoc a bezplatné služby (§ 4 – § 5)

Oběti mohou legislativně čerpat služby krizové intervence a možnost mít následně psychologickou či sociální pomoc, která napomáhá vyrovnat situaci přímo po činu. Specifickou ochranu zákon přiznává zvláště zranitelným obětem (včetně dětí). Ustanovení § 5 stanoví povinnost registrovaným poskytovatelům poskytnout těmto osobám nezbytnou odbornou pomoc okamžitě a bezplatně.

Právní pomoc, zastupování a institut důvěrníka (§ 6)

Oběť má v rámci právní podpory právo na zmocněnce; u zvláště zranitelných osob je za splnění stanovených podmínek zastoupení poskytováno bezplatně. Jednu z hlavních rolí zde představuje Probační a mediační služba (PMS), která předává základní právní informace. Součástí psychické podpory je institut důvěrníka, jenž představuje blízkou osobu oprávněnou doprovázet oběť při jednotlivých úkonech, za podmínky, že tím není ohrožen průběh vyšetřování.¹⁶

Opatření proti sekundární viktimizaci (§ 17 – § 22)

Cílem těchto ustanovení je zmírňovat riziko tzv. druhotného zraňování oběti ze strany státních orgánů. V praxi jde o zajištění oddělených prostor s cílem zabránit nežádoucímu kontaktu s pachatelem a o důslednou ochranu soukromí. U dětských obětí

¹⁶ Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů.

se klade důraz na šetrné provádění výslechů v upravených místnostech za účasti specialistů a pořizují se audiovizuální záznamy pro účely důkazního řízení a opakované výpovědi.

Institut peněžité pomoci státu (§ 23 – § 37)

V případech, kdy došlo k závažnému poškození zdraví nebo k úmrtí oběti, může poškozený zažádat o peněžitou pomoc poskytovanou Ministerstvem spravedlnosti. Tato pomoc je finanční a jednorázová, které má oběti pomoci přenést se v nejtěžších situacích ihned po spáchání činu. Nezávisle na pozdějším vymáhání škody po pachateli.¹⁷

Jak uvádí Šíma a Suk v teoretickém vymezení práva, lze tento pojem charakterizovat jako souhrn norem stanovených a zabezpečených státem, jejichž účelem je v dané oblasti zajistit ochranu oprávněných zájmů jedince, v tomto případě zvláště zranitelné oběti.¹⁸

5.3 Proces viktimizace

Proces viktimizace představuje mnohvrstevnatý fenomén, jehož psychologické dopady jsou determinovány širokou škálou vzájemně interagujících proměnných. Nejedná se o jednorázový akt omezený pouze na samotný útok, ale o kontinuální proces, který často pokračuje i po fyzickém ukončení deliktu. Poškození oběti se tak prohlubuje nejen samotným kriminálním činem, ale nezřídka i následnou necitlivou sociální odezvou či nevhodnými postupy v rámci vyšetřování. Odborná literatura v této souvislosti standardně rozlišuje primární a sekundární fázi, přičemž někteří teoretici doplňují i úroveň terciární.

Negativní dopady na oběť se neomezují pouze na moment spáchání deliktu. Trauma bývá často prohlubováno následnou necitlivou interakcí se sociálním prostředím či nevhodně zvolenými postupy ze strany vyšetřujících orgánů. V teoretické rovině je tento proces rozčleněn na primární a sekundární fázi viktimizace, přičemž moderní

¹⁷ DRÁPAL, J. Zákon o obětech trestných činů přináší nová práva i možnosti pomoci [online]. *Právo21*, 2017. [cit. 2026-03-08].

¹⁸ ŠÍMA, A. a SUK M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 12. doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 406 s. 2.

kriminologie čím dál častěji operuje i s pojmem terciární viktimizace, která reflektuje dlouhodobé dopady na kvalitu života poškozeného.

Primární viktimizace

Primární viktimizace je přímo spojena s prvotní újmou, kterou oběť utrpí přímo v důsledku trestného činu spáchaného pachatelem. Tato škoda se v odborné literatuře dělí do tří skupin:

1. Fyzická újma: Zahrnuje veškeré tělesné dopady agrese, od lehkých poranění přes závažné poškození zdraví až po následky fatální (usmrcení).
2. Materiální (finanční) újma: Představuje ekonomickou ztrátu, ke které dochází například odcizením finančních prostředků nebo poškozením majetku oběti.
3. Psychická (emocionální) újma: Tato kategorie je často nejméně zřetelná, neboť se odehrává v rovině vnitřního prožívání. Její intenzita je silně individuální a odvíjí se od osobnostní struktury a odolnosti konkrétního jedince.

Je důležité zdůraznit, že emocionální újma není přímo úměrná fyzickému zranění. Psychické trauma se u obětí objevuje také i v případech, kdy nemuselo dojít k žádnému tělesnému napadení. Projevuje se rozsáhlým souborem příznaků, mezi které typicky patří poruchy spánku, rozvoj fobií nebo chronické úzkostné stavy.¹⁹

Sekundární viktimizace

Sekundární (druhotná) viktimizace představuje proces, při kterém je osoba poškozená trestným činem ovlivněna dalšími traumaty, které vznikají ze strany institucí nebo společnosti. Dochází při tom v situacích, kdy je oběť několikrát nucena rekonstruovat prožité události před orgány činnými v trestním řízení, nebo čelí neustálému tlaku medií.

Velkým rizikem je prozrazení identity oběti a zveřejňování detailů o trestném činu. U mravnostních deliktů je tento problém znevýhodňován ze strany veřejnosti, která dost často přenáší vinu na obě. Odborníci z řad institucí a soudních znalců zdůrazňují, že nese také velkou odpovědnost sociální okolí, rodina a přátelé. Pokud tyto složky a systém

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 189–190.

nezvládnou splnit správnou podporu, tak dochází k prohloubení psychického narušení, které se pak stává závažnějším problémem než dopady trestného činu.²⁰

Významný příspěvek k pochopení druhotné újmy přinesl Německý psycholog Uli Orth se ve své studii z roku 2002 zabýval fenoménem sekundární viktimizace v rámci trestního procesu. Jeho výzkum ukazuje, že pokud orgány činné v trestním řízení přistupují k oběti necitlivě nebo nerespektují její důstojnost, mohou u ní vyvolat psychické trauma, které svou intenzitou odpovídá samotnému trestnému činu. Orth tento stav dává do souvislosti především s pocitem bezmoci a vnímanou nespravedlností procesních mechanismů.²¹

Terciární viktimizace

Terciární viktimizace představuje hloubkovou, dlouhodobou destabilizaci osobnosti poškozeného, která přetrvává i po vyřešení materiálních a fyzických následků deliktu. Jde o stav, kdy trauma natolik prostoupí životem jedince, že dochází k selhání mechanismů sociální reintegrace. Oběť i přes formální nápravu škod nedokáže obnovit svou psychosomatickou rovnováhu a vrátit se ke způsobu existence, který byl pro ni charakteristický v před kriminálním období.

Příčina je často v nastavení osobnosti člověka, který zažil trauma. Terciální viktimizace bývá často spojována s povahou oběti, může však mít původ i v sekundární viktimizaci. Způsobovat ji mohou také online média, jejichž pochybení při informování o obětech zanechává digitální stopu. Ta může být pro oběť obzvlášť zatěžující, protože vědomí, že je kdykoliv zpětně dohledatelná, může její zranění dále prohlubovat.²²

²⁰ Nadace Sirius. Sekundární viktimizace [online]. *Šance dětem*, 2024. [cit. 2026-03-10].

²¹ ORTH, U. Secondary victimization of crime victims by criminal proceedings, s. 315.

²² MORAVEC, S. a PAULÍK, K., 2011. Viktimizace a její souvislosti [online]. Ostravská univerzita [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: https://psychkont.osu.cz/fulltext/2011/Moravec,Paulik_1.pdf.

6 Trestná činnost páchaná na dětech a mládeži

Vysoká společenská nebezpečnost kriminality páchané na dětech a mladistvých tkví především v její schopnosti negativně ovlivnit zdravý vývoj osobnosti. Zásah do morální a sociální sféry nezletilých může mít za následek dlouhodobé obtíže v mezilidských vztazích i v samotném procesu začlenění do společnosti. Právě nedostatečná životní zkušenost a psychická labilita osob do 18 let věku potvrzuje status mládeže jako skupiny, která vyžaduje zvýšenou ochranu před patologickými společenskými jevy.²³

Trestný čin spáchaný vůči osobě mladší osmnácti let nemusí pro pachatele nutně představovat žádnou morální nebo právní překážku. Děti a mladiství mohou být jen „náhodnými oběťmi“, anebo pro pachatele může být věk oběti irrelevantní.

Dítě či mladistvý se může snadno stát obětí trestného činu zcela náhodně, jednoduše kvůli své dostupnosti nebo zranitelnosti, anebo je přímo cílem trestné činnosti. Například u pohlavního zneužívání mládeže se ukazuje, že pachatelé, zejména muži, si často vybírají oběti, které jsou pro ně často dosažitelné (zvláště nevlastní otcové). Nevlastní dceru volí jako snadno dosažitelnou oběť.

Z viktimologické perspektivy je mládež definována jako skupina s vysokou mírou vulnerability, což souvisí s jejich omezenou schopností kognitivně zpracovat traumatický zážitek a efektivně se vymezit vůči agresorovi. Expozice násilným či mravnostním deliktům u nich často vyvolává symptomy posttraumatické stresové poruchy (PTSD), jejichž podoba je silně determinována věkem oběti. U nejmladších dětí se setkáváme s projevy vývojové regrese, poruchami spánkového cyklu či somatickou ztuhlostí. Starší děti a adolescenti pak častěji vykazují destruktivní vzorce chování, zahrnující autoagresi, hluboký pokles sebevědomí, rezistenci vůči autoritám či únik k návykovým látkám, což v nejhroších případech tvoří prekursor pro jejich vlastní budoucí delikventní vývoj.²⁴

6.1 Nejčastější páchaná trestná činnost na dětech a mládeži

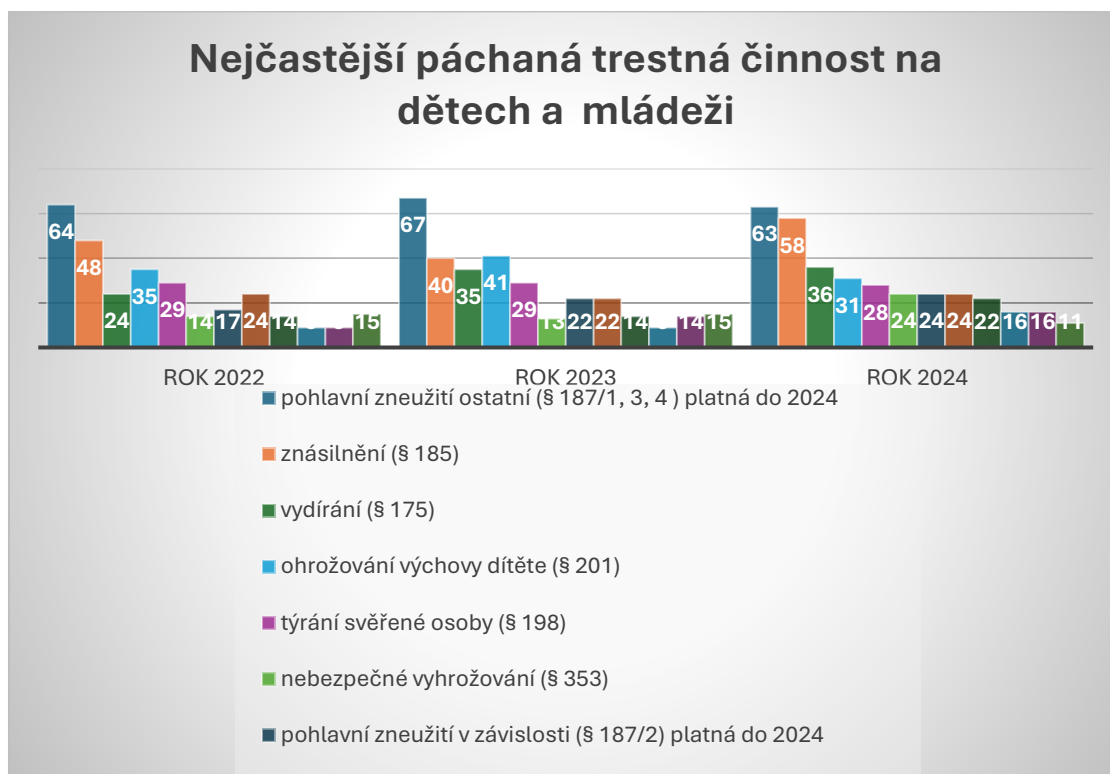
Jak už bylo zmíněno, kriminalita na dětech a mládeži je velmi závažným a specifickým problémem. Podle zaslaných statistik jsem vytvořila graf, kde je zařazeno nejvíce trestných činů na mládeži v letech 2022-2024. Dle grafů můžeme vidět, že nejvíce

²³ NOVOTNÝ, O. a ZAPLETAL J. *Kriminologie*, 1. vyd. s. 380.

²⁴ CHROMÝ, J. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*, s. 17–22.

problémový trestný čin je pohlavní zneužití. Dále následuje trestný čin znásilnění, vydírání a také ohrožování výchovy dítěte.

Graf č. 1 Nejčastější trestná činnost na dětech a mládeži

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zaslaných statistik, Policejní prezidium ČR, Odbor komunikace a vnějších vztahů.

6.2 Pohlavní zneužití

V ustanovení § 187 odst. 1 trestní zákoník uvádí: „Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.“

Pohlavní zneužití dítěte je v odborné literatuře definováno jako „jeho neadekvátní vystavení sexuálnímu kontaktu, chování, činnost ze strany dospělého.“ Pokud mluvíme o pohlavním zneužívání dětí, musíme rozlišovat, jakým způsobem k němu dochází. Odborníci se shodují na tom, že zneužívání může mít dvě hlavní podoby: bezkontaktní a kontaktní.

- **Bezkontaktní zneužívání:**

Pachatel se přímo nedotýká dítěte. Typickým příkladem je exhibicionismus, tedy ukazování genitálií na veřejnosti před dětmi. V dnešní době je ale stále častější také zneužívání přes internet, kam radíme posílání nevhodných fotek nebo nucení dětí k tomu, aby se samy svlékaly před kamerou.

- **Kontaktní zneužívání:**

Tato forma je mnohem intenzivnější. Dochází k přímému tělesnému kontaktu. Typicky se jedná o osahávání dítěte, ale také o nejzávažnější činy, jako je znásilnění. Často se v souvislostech mluví o pedofilii, která se dá vnímat jako vnitřní nevyrovnanost pachatele nebo jako diagnóza, zatímco zneužití je konkrétní trestný čin.²⁵

„Účinnou prevencí je zajímat se s kým se dítě stýká, přáteli, koho navštěvuje, pečlivě prověřit osoby, jimž se dítě svěřuje k doзору.“²⁶

6.3 Znásilnění

Trestný čin znásilnění, upravený v § 185 trestního zákoníku, postihuje jednání, při němž je oběť proti své vůli přiměna k pohlavnímu styku. K tomuto donucení dochází buď aktivním násilným působením, nebo skrze kvalifikovanou pohrůžku (násilím či jinou těžkou újmu). Specifickou formou je pak zneužití momentální či trvalé bezbrannosti dotčené osoby. Vzhledem k vysoké společenské nebezpečnosti s sebou tento čin nese fatální důsledky pro psychické zdraví i fyzický stav napadeného.

„Účinnou prevencí je vyhýbat se rizikovému chování, rizikovým místům a dbát na vlastní bezpečnost.“²⁷

²⁵ MYDLÍKOVÁ, E. (ed.) a kol. *Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*, s. 29-30.

²⁶ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pohlavní zneužití. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-pohlavni-zneuzeni.aspx>.

²⁷ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Znásilnění. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-znasilneni.aspx>.

6.4 Vydírání

Trestný čin vydírání je v českém právním řádu ukotven v § 175 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Podle základní skutkové podstaty uvedené v prvním odstavci se tohoto deliktu dopustí ten, kdo za použití fyzického násilí, hrozby násilím nebo pod pohrůžkou jiné závažné újmy nutí jinou osobu k aktivnímu konání, opomenutí nebo ke strpění určitého stavu či jednání. Za toto protiprávní jednání zákon v základní sazbě stanovuje sankci odnětí svobody v rozmezí šesti měsíců až čtyř let, případně uložení peněžitého trestu.

6.5 Ohrožování výchovy dítěte

Prevence negativních zásahů do formování osobnosti dítěte je v trestním zákoníku zakotvena především skrze delikt ohrožování výchovy (§ 201). Tato norma chrání mravní integritu a rozumové i citové schopnosti dospívajících před škodlivými vlivy. Významným prvkem této úpravy je skutečnost, že postihuje nejen úmyslné jednání, ale vyvozuje odpovědnost i v situacích, kdy k ohrožení chráněných zájmů došlo z nedbalosti.

Skutková podstata tohoto činu je naplněna v případech, kdy pachatel:

- Aktivně svádí nezletilého k zahálčivému či nemravnému způsobu života, nebo mu tento životní styl přímo umožňuje.
- Umožní dítěti, aby si pro sebe nebo jinou osobu obstarávalo prostředky skrze trestnou činnost nebo jiným morálně zavrženíhodným způsobem.
- Závažným způsobem selže v plnění svých povinností, které pro něj vyplývají z rodičovské odpovědnosti, zejména povinnosti o dítě řádně pečovat.²⁸

6.6 Domácí násilí

V současné době případů domácího násilí stále přibývá, proto považuji za důležité věnovat tomuto tématu podrobnější kapitolu.

- Aktuální právní úprava, zavedená zákonem č. 78/2025 Sb., přináší zásadní posun v chápání domácího násilí. Nově je tento fenomén definován primárně skrze asymetrii moci. Za domácí násilí se tak označují ty projevy agrese, jejichž jádrem

²⁸ BATUNA, A. (ed.). *Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, přestupky a další související předpisy*. Ostrava: Sagit, 2017. Úplné znění, č. 1208. s. 58.

je zneužití dominantního postavení pachatele vůči oběti. Klíčovým rozlišovacím znakem již není jen samotný útok, ale právě existence nerovnocenného vztahu, v němž agresor uplatňuje svou převahu. Tato definice se vztahuje na následující okruhy situací:

- Dochází k neoprávněným útokům na fyzické zdraví a tělesnou nedotknutelnost oběti.
- Je soustavně nebo s vysokou intenzitou zasahováno do psychické rovnováhy, osobní svobody či důstojnosti (včetně intimní sféry, cti a soukromí).
- Je oběti znemožněno nebo výrazně ztíženo zajišťování životních potřeb pro sebe či ostatní členy domácnosti.²⁹

Domácí násilí představuje formu chování mezi blízkými osobami, při níž jeden z partnerů či členů rodiny má převahu nad druhým, kontrolu a moc. Ve většině případů se toto jednání neustále opakuje. Nebezpečné je to především, že se to odehrává v soukromí, a proto se na to často také nepřichází. Násilné projevy chování se postupně zesilují, což je příčinou, že oběť ztrácí schopnost situaci včas rozpoznat nebo zastavit a vyřešit.

Domácí násilí se od jednorázových konfliktů, hádek či sporů mezi partnery liší svými charakteristickými znaky. Aby bylo možné určité jednání označit za domácí násilí, musí být tyto znaky naplněny současně.

Základním prvkem je samotný výskyt násilného chování. Důležitým znakem je také opakovanost a dlouhodobost – z jednoho izolovaného incidentu nelze jednoznačně usuzovat na existenci domácího násilí, protože to se projevuje jako dlouhodobý a opakující se jev.

Dalším určujícím znakem je fixní distribuce pozic mezi jednotlivými účastníky. Domácí násilí se vyznačuje asymetrickým vztahem, v němž na jedné straně figuruje agresor a na straně druhé osoba v ohrožení. Tato hierarchie zůstává v čase neměnná. Právě z tohoto důvodu se pod definici domácího násilí nezařazují případy běžných recipročních sporů, hádky nebo vzájemné potyčky, u kterých mají oba aktéři vyvážené postavení nebo se jejich dominantní role v rámci konfliktů střídají.

²⁹ ČESKO. Zákon č. 78/2025 Sb., o domácím násilí a o změně souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © 2010–2026 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-78>.

Typickým znakem domácího násilí je také jeho eskalace. Násilné jednání se zpravidla neustále zhoršuje, a to od útoků na lidskou důstojnost přes fyzické napadání až po závažné činy ohrožující zdraví či život oběti.

Je nezbytné podotknout, že výskyt domácího násilí není podmíněn pouze existencí zřetelných tělesných traumat. Jinými slovy, přítomnost podlitin či jiných stop na těle není jediným indikátorem agrese. Tento fenomén se projevuje v rozmanitých modalitách, mezi něž patří zejména násilí psychické. Ačkoliv tyto ataky nejsou bezprostředně viditelné, způsobují hluboké a trvalé škody, které negativně formují především duševní integritu a prožívání ohroženého jedince.

Základní formy násilí se rozdělují:

Psychické násilí

To se projevuje urážkami, ponižováním, zesměšňováním či neustálou kritikou. Může zahrnovat také vyhrožování, vydírání, zastrašování nebo ničení osobních věcí, ke kterým má oběť citový vztah. Součástí bývá i nadměrná kontrola, například sledování pohybu, komunikace či omezování samostatného rozhodování.

Fyzické násilí

Které zahrnuje různé stupně útoků – od méně závažných projevů, jako jsou facky či tahání za vlasy, až po intenzivní napadání ohrožující zdraví nebo život.

Sexuální násilí

Považuje se za důležitou formu násilí. V podobě nucení k sexuálním aktivitám nebo k praktikám, které jsou pro oběť nepříjemné či nedobrovolné.

Ekonomické násilí

To je nebezpečné a zásadně se projevuje kontrolou finančních prostředků, omezováním přístupu k penězům nebo zákazem pracovat. Oběť se proto stává finančně závislá na násilné osobě. Součástí domácího násilí bývá i sociální izolace, kdy dochází k omezování nebo úplnému zákazu kontaktu s rodinou, přáteli či širším okolím. Domácí násilí představuje dlouhodobý proces, který se vyvíjí v čase, a právě proto je obtížné jej jednoznačně zachytit či popsat. Pachatel postupně upevňuje svou moc a kontrolu

nad obětí. Typicky se opakuje cyklus několika fází. Délka jednotlivých fází se může lišit od několika dnů až po několik měsíců a průběh se může měnit podle délky i typu vztahu.

Fáze narůstání tenze

Typickým znakem je postupně se zvyšující podrážděnost a slovní agrese ze strany pachatele. Ohrožená osoba se snaží konfliktům předcházet tím, že se přizpůsobuje jeho požadavkům a snaží se mu vyhovět. Tím se však dostává do dlouhodobého napětí a stresu, protože neustále očekává další konflikt nebo výbuch agrese.³⁰

Další potřebnou složkou je Bezpečnostní plán, který představuje přizpůsobený soubor strategií zaměřených na minimalizaci rizik spojených s agresivním chováním a na přípravu bezpečného opuštění společné domácnosti. Jeho struktura zahrnuje následující klíčové oblasti:

Identifikace rizik a varovných signálů

Základem je, že oběť dokáže předvídat blížící se útok podle určitých spouštěčů nebo signálů. Například když je agresor pod vlivem alkoholu či jiných látek, když se stupňuje slovní konflikt, nebo při konkrétních napjatých situacích. Součástí je také prohlídka prostoru, aby bylo možné určit bezpečná místa v bytě a odstranit předměty, které by mohly být zneužity jako zbraň.

Strategie bezprostřední ochrany

Zahrnuje zhodnocení předchozích zkušeností a výběr nejvhodnější reakce v případě útoku, například klidné zvládnutí situace, snahu o zklidnění konfliktu nebo rychlý odchod do bezpečí. Důležité je také mít neustále k dispozici telefon a poučit děti o tom, jak v krizové situaci zavolat pomoc.

Vytvoření podpůrné sítě a bezpečného útočiště

Plánování zahrnuje určení konkrétních osob a organizací, jako jsou krizová centra nebo azylové domy, na které je možné se v naléhavé situaci obrátit. Součástí je také předem zajištěné bezpečné místo, kam se může ohrožená osoba v případě potřeby uchýlit.

³⁰ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Co je domácí násilí*. Domacinasili.cz [online]. Praha: Bílý kruh bezpečí, © 2024 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasili/>.

Logistická příprava na separaci (Evakuační zavazadlo)

Pro bezpečný odchod je důležité mít předem připravené potřebné doklady a věci, které by mohl agresor později zneužít k manipulaci nebo finančnímu tlaku.

Mezi nejdůležitější patří:

Doklady: občanský průkaz, pasy, rodné a oddací listy, případně nájemní smlouva.

Zdravotní dokumentace: průkaz pojištěnce, potřebné léky, očkovací průkazy dětí.

Finanční prostředky: platební karty, hotovost, potvrzení o příjmu.

Právní podklady: záznamy o incidentech, lékařské zprávy či další důležité dokumenty.

Ochrana nezletilých

Při plánování odchodu je velmi důležité myslet především na bezpečí dětí. Je potřeba dopředu zvážit, jaká rizika mohou nastat, pokud budou během odchodu přítomny, aby se předešlo jejich ohrožení. Někdy může agresor děti využívat jako způsob, jak druhého rodiče ovlivňovat nebo na něj vyvíjet tlak. Proto je důležité odchod dobře promyslet tak, aby byly děti co nejvíce chráněny, a v případě potřeby se obrátit na příslušné instituce.³¹

³¹ PSYCHIATRICKÁ SPOLEČNOST ČLS JEP. *Domácí násilí – jak postupovat*. Psychiatrie.cz [online]. Praha: Psychiatrická společnost ČLS JEP, [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <https://www.psychiatrie.cz/component/content/article/492-domaci-nasili-jak-postupovat?catid=85&Itemid=134>.

6.7 Kriminalita páchaná na dětech a mládeži Středočeský kraj

Graf č. 2 Registrované skutky do 18ti let Středočeský kraj

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zaslaných policejních statistik.

Předložený policejní graf ukazuje registrované skutky na osobách do 18ti let ve Středočeském kraji, a to v časovém horizontu let 2022 až 2025.

Zároveň poskytuje srovnání četnosti skutků z hlediska genderové příslušnosti obětí. Nejvíce registrovaných napadení ve Středočeském kraji bylo v roce 2022, zatímco nejnižší hodnoty byly zaznamenány v roce 2024. Podle grafu je také zřejmé, že v každém roce bylo registrováno více napadení u ženského pohlaví

Graf č. 3 Objasněné skutky osob do 18ti let Středočeský kraj

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zaslaných policejních statistik.

Následující přehled se zaměřuje na objasněné skutky na osobách do 18ti let ve Středočeském kraji. Z hlediska celkového počtu objasněných skutků dominoval rok 2022, zatímco nejnižší míra objasněnosti byla v daném regionu zaznamenána v roce 2024. Data rovněž ilustrují distribuci těchto statistik podle pohlaví obětí. V roce 2022 bylo nejvíce objasněných případů.

7 Prevence kriminality

„*Kořeny kriminality se proplétají ve velmi husté síti vzájemně se ovlivňujících a podmiňujících příčin.*“ Prevence kriminality tvoří základní pilíř současné trestní politiky a představuje aktivní, ofenzivně laděný přístup k potlačování delikvence. Tato disciplína se vnitřně člení do několika specifických úrovní a kategorií podle svého zaměření. Následující pasáže této bakalářské práce se věnují jejich systematickému vymezení a podrobné charakteristice jednotlivých preventivních struktur.³²

7.1 Struktura prevence kriminality

Sociální prevence

Tento typ prevence se soustředí na procesy socializace a začleňování jedinců do společnosti. Základním smyslem tohoto přístupu je minimalizace negativních socioekonomických faktorů, které jsou pokládány za primární determinanty kriminálního jednání. S ohledem na toto specifické zacílení představuje sociální prevence organické propojení s koncepcí celostátní sociální politiky. Nejedná se tedy o izolovaný nástroj, ale o integrální složku péče státu o stabilitu a bezpečnost společnosti.

Situační prevence

Tato strategie vychází z tvrzení, že k trestné činnosti dochází v konkrétních lokalitách a časech za specifických okolností. Cílem je omezovat kriminogenní rizika pomocí technických a režimových prvků, což je neúčinnější zejména u majetkových deliktů.

Účinnost těchto preventivních kroků je sice značná, její reálný dopad je však limitován dostupností rozpočtových a lidských zdrojů. Hlavní tíha realizace těchto aktivit spočívá na samosprávách a samotné veřejnosti, přičemž nezastupitelnou roli zde hraje i součinnost s rezortem vnitra a Policií ČR. Tyto státní složky do procesu vstupují v mezích svých zákonem stanovených pravomocí a poskytují nezbytnou odbornou i metodickou podporu.³³

³² FIRSTOVÁ, J. *Kriminologie a prevence kriminality I*. Praha: Armex Publishing, 2021. s. 76.

³³ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor prevence kriminality. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/odbor-prevence-kriminality.aspx>.

Prevence viktinnosti a pomoc obětem trestných činů

Cílem tohoto preventivního směru je posílení bezpečných vzorců chování a rozvoj schopností potenciálních obětí adekvátně reagovat na kriminální rizika. V rámci svých aktivit nabízí multidisciplinární podporu zahrnující právní, psychologické i medicínské poradenství, nácvik technik aktivní sebeobrany či edukaci o možnostech mechanického a elektronického zabezpečení.

Viktimo - prevence v sobě integruje prvky sociálních i situačních opatření a podle míry ohrožení se uplatňuje ve všech třech klasických fázích – od roviny primární přes sekundární až po terciární.³⁴

7.2 Druhy prevence

Sociální a situační přístupy se vzájemně doplňují v primární, sekundární a terciární prevenci. Nejpoužívanější schéma v současnosti je členění na primární, sekundární a terciární prevenci.

Primární prevence

Primární prevence představuje základní pilíř předcházení rizikovému chování a její hlavní charakteristika spočívá v širokém zaměření na většinovou společnost. Nejedná se o selektivní přístup k problémovým jedincům, ale o komplexní soubor aktivit – od edukačních a osvětových programů až po odborné poradenství – které mají posílit odolnost veřejnosti vůči kriminogenním vlivům.

Primární prevence ve vztahu k mládeži je cílena na celou populaci bez rozdílu a bez ohledu na individuální míru viktinnosti jednotlivců.³⁵

Sekundární prevence

Na rozdíl od primární prevence se sekundární prevence zaměřuje cíleně na konkrétní rizikové jedince nebo sociální skupiny. Jedná se o osoby, u kterých lze na základě objektivních faktorů předpokládat zvýšenou pravděpodobnost, že se ocitnou v roli pachatelů, nebo se naopak stanou oběťmi kriminálního jednání.

³⁴ Tamtéž

³⁵ GRIVNA, T., SCHEINOST M. a ZOUBKOVÁ I. a kol. Kriminologie. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s 169.

Základ této úrovně prevence je včasná identifikace a omezení příčin, které vedou ke vzniku kriminogenních situací a sociálně patologických jevů. Mezi tyto jevy, které vyžadují zvýšenou pozornost se zahrnuje:

- Závislostní chování: Především zneužívání alkoholu, drog nebo patologické hráčství (gamblerství).
- Problémy v rámci vzdělávání: Typicky chronické záškoláctví, které bývá často prvním signálem hlubších problémů v rodině.
- Sociální vyloučení a nezaměstnanost: Dlouhodobý nedostatek finančních prostředků a smysluplné náplně dne u dospělých, což se druhotně přenáší na děti.
- Projevy agrese a nesnášenlivosti: Vandalismus nebo internetnické napětí.

Terciární prevence

Závěrečnou úroveň v hierarchii preventivních strategií představuje prevence terciární. Specifikem této fáze je její zacílení na populaci delikventů, tedy na jedince s již existující kriminální minulostí. Hlavním smyslem opatření je v tomto případě eliminace rizika recidivy a potlačení tendencí k opakovanému porušování zákona. Současně se tato rovina zaměřuje na proces resocializace, kdy usiluje o plynulý reintegrační proces pachatele zpět do stabilních společenských struktur.

V rámci terciární prevence se využívají zejména tyto postupy:

- Resocializační programy: Aktivity zaměřené na změnu postojů a chování odsouzených.
- Probační a mediační činnost: Dohled nad pachateli a práce s obětí v rámci mimosoudního vyrovnání.
- Postpenitenciární péče: Pomoc osobám propuštěným z výkonu trestu při hledání ubytování a zaměstnání.³⁶

V oblasti kriminality mládeže je terciární prevence naprosto zásadní, protože správně zvolený výchovný přístup po prvním prohřešku může zabránit tomu, aby se

³⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor prevence kriminality. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/odbor-prevence-kriminality.aspx>.

z mladistvého stal recidivista v dospělosti. Pro pracovníky OSPOD to znamená úzkou spolupráci s Probační a mediační službou a kurátory pro mládež.³⁷

³⁷ FIRSTOVÁ, J. *Kriminologie a prevence kriminality I*. Praha: Armex Publishing, 2021. s. 76-77.

8 Nejznámější vládní a neziskové organizace

Kriminalita na dětech a mládeži je mimořádně skrytá oblast trestné činnosti, kterou z řady důvodů nehlásí ani poškození, ani jejich rodiče. Proto je velmi důležité aktivní vyhledávání těchto případů státními institucemi odpovídajícími za ochranu mládeže za pomoci nevládních organizací, které jsou pro tuto činnost podporovány ze státního rozpočtu.

Orgány sociálně-právní ochrany se primárně zaměřují na vyhledávání trestné činnosti ohrožení mládeže. Také Policie České republiky, obecní a městská policie a kontrolní orgány živnostenských úřadů se zaměřují na trestnou činnost páchanou na mládeži.³⁸

8.1 Vládní organizace

Ministerstvo vnitra České republiky

V rámci organizační struktury Ministerstva vnitra ČR spadá Odbor prevence kriminality pod sekci vnitřní bezpečnosti a policejního vzdělávání. Jeho stěžejní úloha spočívá v koncepční přípravě a následném metodickém řízení celostátní preventivní politiky. Kromě koordinační činnosti hraje tento odbor klíčovou roli při uvádění Strategie prevence kriminality do praxe a aktivně se podílí na formování a naplňování Akčního plánu ČR.

Hlavní nástroj představuje rovněž dotační politika a distribuce finančních příspěvků. Tyto zdroje jsou alokovány nejen směrem k obcím a krajským samosprávám či nestátním neziskovým organizacím, ale směřují také do vnitřních struktur resortu. Mezi příjemce se tak řadí například Policie ČR, vzdělávací zařízení v rámci policie, Muzeum Policie ČR nebo konkrétní útvary spadající pod MV ČR. Uvolněné finance jsou primárně investovány do rozvoje projektů v oblasti situační i sociální prevence. Paralelně s tím jsou dotace využívány k financování programů, které se zaměřují na komplexní asistenci a podporu osobám zasaženým trestnou činností.³⁹

³⁸ Tamtéž s. 118.

³⁹ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor prevence kriminality. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/odbor-prevence-kriminality.aspx>.

Policie České republiky ČR – Oddělení prevence kriminality

Oddělení prevence kriminality Policie České republiky se zabývá především činnostmi zaměřenými na předcházení trestné činnosti a řešení různých problémů ve společnosti. Součástí jejich práce je také zaměření na děti a mládež, které patří mezi ohroženější skupiny obyvatel. Policie proto pro mladé lidi připravuje různé preventivní programy, osvětové kampaně a další aktivity, jejichž cílem je zvýšit jejich informovanost a podpořit odpovědné chování.

V rámci těchto aktivit policie zároveň spolupracuje se školami, neziskovými organizacemi i dalšími institucemi, aby mladým lidem poskytla potřebné informace, podporu a poradenství v oblasti prevence rizikového chování a kriminality.⁴⁰

Oddělení péče o rodinu a děti

Oddělení péče o rodinu a děti se zabývá ochranou práv dětí a vykonává státní správu v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Jeho činnost je zaměřena na podporu a ochranu dětí, které se mohou ocitnout v nepříznivé životní situaci nebo jsou ohroženy různými sociálními problémy.

V rámci tohoto oddělení fungují tři specializované oblasti. Patří mezi ně náhradní rodinná péče, sociální kuratela pro děti a mládež a také terénní sociální práce. Terénní sociální práce se zároveň zaměřuje na problematiku týraných, zanedbávaných a zneužívaných dětí a řeší také případy domácího násilí.

Oddělení vykonává sociálně-právní ochranu dětí (OSPOD) – Tyto orgány chrání právo dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, chrání oprávněné zájmy dítěte, působí k obnovení narušených funkcí rodiny, zabezpečuje náhradní rodinné prostředí pro děti bez rodinného zázemí.⁴¹

Pracovníci OSPOD, zejména sociální pracovníci, disponuje kompetencemi k navázání úzké spolupráce s oběťmi a k vybudování nezbytného vztahu důvěry, který tvoří fundament pro veškerá následná opatření. Specifickou a náročnou součástí jejich agendy je rovněž interakce s agresorem, což vyžaduje vysokou míru profesionality. Mezi

⁴⁰ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor prevence. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://policie.gov.cz/clanek/odbor-prevence.aspx>.

⁴¹ MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 1. Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). *Praha 1* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: https://www.praha1.cz/odbory-a-oddeleni/osv_opd/.

efektivní mechanismy zaměřené na zajištění blaha nezletilých se řadí proces strukturované diagnostiky situace a následná tvorba individuálního plánu ochrany dítěte.⁴²

Vzhledem k náročnosti práce s rodinným systémem traumatizovaného dítěte není v možnostech jednoho sociálního pracovníka obsáhnout všechny potřeby dítěte a jeho rodiny, a proto spolupracují s více organizacemi v této sféře.⁴³

8.2 Neziskové organizace

Neziskové organizace jsou velkým přínosem pro celkovou společnost při pomoci a odhalování trestné činnosti, a to především pro dospívající. Zde jsou vypsány nejznámější a nejvíce využívané neziskové organizace, které působí na území České republiky.

La Strada ČR

Tato nestátní nezisková organizace se profiluje jako klíčový aktér v boji proti obchodování s lidmi a různým formám vykořisťování. Mezi její hlavní pilíře patří zejména zajišťování specializovaného sociálního poradenství a implementace preventivních programů. V globálním kontextu tvoří důležitý článek mezinárodní sítě La Strada International. Tato platforma aktuálně propojuje 28 partnerských subjektů napříč 23 evropskými státy, přičemž koordinační centrum a sekretariát sítě sídlí v Nizozemsku.

Odborný tým organizace tvoří kvalifikovaní sociální pracovníci a pracovníce, kteří klientům nabízejí komplexní podporu zahrnující:

- Azylové ubytování pro osoby v krizové situaci.
- Telefonickou krizovou pomoc a specializované sociální poradenství.
- Preventivní a vzdělávací programy, včetně jednodenních kurzů zaměřených na problematiku obchodování s osobami mladšími 18 let.

⁴² ASOCIACE PRACOVNÍKŮ INTERVENČNÍCH CENTER ČR. *Mlčení bolí: domácí násilí – souvislosti a praxe*. Praha: Asociace pracovníků intervenčních center ČR, 2016. s. 140-141.

⁴³ MATOUŠEK, O. (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2020. s. 110.

Cílem těchto edukačních aktivit je vybavit účastníky schopností včas identifikovat případy vykořisťování nezletilých a zajistit jim odpovídající odbornou pomoc.⁴⁴

Dětský fond UNICEF ČR

UNICEF (Dětský fond OSN) představuje jednu z nejvýznamnějších globálních organizací zaměřených na ochranu a rozvoj dětí. Působí ve více než 190 zemích světa, kde zajišťuje podporu dětí od narození až po práh dospělosti. Činnost fondu je specifická tím, že je plně financována z dobrovolných příspěvků.

Hlavní pilíře činnosti UNICEF zahrnují:

- Ochrana práv: Organizace důsledně dbá na dodržování Úmluvy o právech dítěte (přijaté OSN 20. listopadu 1989), která je základním dokumentem i pro práci českých orgánů SPOD.
- Základní služby: Zajišťuje dostupnost vzdělání, zdravotní péče a odpovídající výživy.
- Prevence a osvěta: V českém prostředí se zaměřuje na preventivní programy a přednášky. Aktivně působí ve školách, kde realizuje projekty zaměřené na podporu dospívající mládeže a ochranu dětí před násilím či zneužíváním.

Posláním organizace je garantovat bezpečnost a rozvoj každého dítěte bez ohledu na jeho původ, což plně koresponduje s moderními principy sociálně-právní ochrany.⁴⁵

Společnost pro pomoc obětem trestných činů

Klíčovou roli v nestátním sektoru zaujímá Bílý kruh bezpečí (BKB). Jedná se o neziskovou organizaci s celostátní působností, která se specializuje na bezplatnou a komplexní pomoc obětem trestných činů. Hlavním posláním organizace je přispět k obnově pocitu bezpečí u osob zasažených kriminalitou a poskytnout jim stabilní zázemí pro zvládnutí negativních emocí, jako jsou pocity viny, studu či lítosti.

⁴⁴ LA STRADA ČESKÁ REPUBLIKA, o.p.s. *La Strada: prevence obchodu s lidmi a vykořisťování* [online]. [cit. 2026-03-11]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/>.

⁴⁵ UNICEF ČESKÁ REPUBLIKA. Pro každé dítě: NADĚJI. *Unicef.cz* [online]. 18. 11. 2023. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://www.unicef.cz/pro-kazde-dite-nadeji/>.

Organizace realizuje svou činnost skrze několik pilířů:

- Informační servis: Zde je oběť seznámena se svými právy a možnostmi v případě, kdy se nachází v krizové situaci.
- Krizová intervence: Nabízí nepřetržitou bezplatnou linku pomoci pro oběti kriminality a domácího násilí.
- Specializovaná péče: Činnost sociálních pracovníků je primárně zacílena na podporu nejvíce ohrožených skupin, zejména zvláště zranitelných obětí a osob, které ztratily své blízké v důsledku trestného činu.
- Odborné poradenství: Poskytovaná asistence se opírá o zázemí renomovaného týmu specialistů. Jádrem této odborné skupiny tvoří především zkušení právníci, psychologové a pracovníci z oblasti sociálních věd.⁴⁶

⁴⁶ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, z. s. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>.

9 Praktická část

Praktická část této bakalářské práce je rozdělena na dvě části. První část je zaměřena na kvalitativní výzkum ve formě rozhovorů s odborníky, kteří pracují ve státní sféře. První rozhovor byl proveden s trestním soudcem Okresního soudu ve Středočeském kraji. Druhý rozhovor byl proveden se sociální pracovnící Orgánu sociálně-právní ochrany dětí a třetí rozhovor byl proveden s příslušníkem Policie České republiky – Praha venkov – VÝCHOD. Otázky jsou kladeny tak, aby pomohly zjistit, v jakých podmínkách probíhá práce s dětmi a mládeží. Všechny tři rozhovory jsou shrnuty a celý přepis je uveden na konci bakalářské práce v přílohách.

Druhá část praktické části je provedena ve formě online dotazníkového šetření na základních školách ve Středočeském kraji. Dotazník se zaměřuje na otázky týkající se prevence kriminality, trestnými činy a povědomí o preventivních programech. Celý výsledný přepis je také vložen v přílohách v této práci.

9.1 Shrnutí rozhovorů

Respondent 1: trestní soudce Okresního soudu ve Středočeském kraji

Tento rozhovor byl proveden s trestním soudcem, který má 19letou praxi v oblasti trestního práva a který poslední čtyři roky působí i jako soudce pro mládež. Ve své praxi se s trestnou činností páchanou na dětech a mládeží setkává pravidelně, a to jak v roli oběti, tak i pachatele.

V posledních letech mezi nejčastější trestné činy vůči dětem a mladistvým patří ohrožování výchovy dítěte, zanedbávání povinné výživy nebo také pohlavní zneužívání. V menší míře se objevují také násilné trestné činy, drogová kriminality a výtržnictví. Soudce zároveň upozorňuje, že v posledních letech dochází k nárůstu závažnosti i v množství trestné činnosti páchané mladistvými, jejichž oběťmi často právě bývají opět děti.

Specifikem trestního řízení v případech, kdy je obětí dítě, je skutečnost, že tyto osoby jsou považovány za zvlášť zranitelné oběti. Proto by měly být vyslýchány, pokud možno pouze jednou, zpravidla již v přípravném řízení u policejního orgánu. Při jejich výslechu bývá také často vyloučena veřejnost. Významnou roli v těchto případech hraje také zastupování dítěte zákonnými zástupci nebo opatrovníkem.

Soudce vnímá jako největší obtížnost práci policie v přípravném řízení. To především pokud se jedná o kvalitu a úplnost výsledků svědků. Problémem je také sekundární viktimizace, kdy dochází k opakovanému výslechu dětských obětí. Spolupráce soudu s policií je minimální a standartní jako v jiných věcech.

Zásadní rolo při práci s dětmi a jejich rodinami hraje OSPOD, který s dítětem a rodinou pracuje dlouhodobě a intenzivně. Provází je v řízení ve věcech dětí a mladistvých. Podle soudce jsou zprávy od OSPOD a některých institucí, například Probační a mediační služby, většinou kvalitní, zatímco zprávy ze školských zařízení bývají spíše formální.

Faktory, které jsou klíčové při rozhodnutí o vině a trestu jsou shodné jako v jiných případech. Pokud je oběť dítě, tak se jedná obecně nebo i o zvlášť závažnou skutečnost. Pro zlepšení praxe by bylo podle soudce potřeba více dodržovat právní předpisy, specializace pracovníků, jejich pravidelné vzdělávání a stabilita v rámci jednotlivých institucí. V oblasti prevence kriminality považuje za důležité komplexní opatření vzdělávání veřejnosti, mladých lidí i odborníků a přejímání praxe ze zahraničí. V legislativě by pomohly lepší a uvolněná pravidla, a to především ve výslechu svědků a dodržování nastavených pravidel.⁴⁷

Respondent 2: sociální pracovníce Orgánu sociálně-právní ochrany dětí

Rozhovor jsem vedla se sociální pracovnící, která pracuje na OSPOD již 7 let, z toho 3 roky v náhradní rodinné péči a 4 roky jako terénní pracovník. Respondentka sdělila, že se v její praxi v posledních letech objevuje nejvíce domácí násilí, kdy děti nebývají jen přímou obětí, ale i svědkem, a to především neshod a konfliktů mezi rodiči. Dále se také momentálně objevuje týrání dětí.

Ve Středočeském kraji sociální pracovníce uvádí, že narůstá počet případů domácího násilí. Z nárůstu kriminality považuje za velký problém sociální sítě. Děti i dospělí vzhledem k času, který tráví na sociálních sítích, poté nedokáží oddělovat realitu a virtuální svět. Riskují a přibývá poté agrese. Dochází ke vzniku různých skupin, kde jsou určeny podmínky, které děti a dospělí musí splňovat, ne vždy je to bezpečné. Návykové látky ve své praxi hodnotí sociální pracovníce jako méně závažný problém, než jsou sociální sítě.

⁴⁷ Rozhovor s trestním soudcem Středočeského kraje, ze dne 2.3.2026.

Spolupráci mezi dalšími veřejnými orgány a bezpečnostními složkami hodnotí dle situace. Policie ve většině případech, kde hraje roli oběti dítě, tak nevyšetřuje důkladně a výsledky jsou poté negativní. Policie nevyžaduje potřebné dokumenty ke správnému a úspěšnému prošetřování trestných činů. Sociální pracovníci dostávají i upozornění od obětí. Sociální pracovnice OSPOD rozumí také tomu, že policie nemá dostatečné kompetence a musí se držet legislativy.

Pravidelné případové konference mohou být efektivní, pokud se dostaví všichni účastníci a mají zájem na řešení situace.

Při řešení případů týkajících se ohrožených dětí existuje několik významných bariér. Mezi hlavní problémy patří nedostatečné kompetence institucí při řešení krizových situací v rodině, kdy práva rodičů často převažují nad právem dítěte na ochranu. Další překážkou je nedostatek pěstounských rodin a zařízení, kam by bylo možné děti umístit v případě, kdy jsou zanedbávány nebo týrány.

Z rozhovoru vyplývá, že mezi nejlépe fungující preventivní programy ve Středočeském kraji patří především programy realizované ve školách. Na těchto aktivitách se podílí pracovníci sociálních služeb, Policie ČR i městská policie, kteří žákům představují prevenci kriminality a informují je o tom, jak postupovat v případě, kdy se stanou obětí trestného činu.

Pro zlepšení ochrany dětí by podle respondentky pomohla především změna legislativy více zaměřená na ochranu práv dítěte, zvýšení počtu pracovníků orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) a větší zapojení odborníků z praxe do tvorby zákonů.

Respondentka také upozorňuje na dopady novely zákona č. 242/2024 Sb., která podle ní přinesla problémy v praxi. V důsledku rušení některých ústavních zařízení zůstávají některé děti nadále v nevyhovujícím rodinném prostředí a stát zároveň nedokáže zajistit dostatečný počet pěstounských rodin.⁴⁸

⁴⁸ Rozhovor se sociální pracovníci Orgán sociálně-právní ochrany dětí ve Středočeském kraji, ze dne 4.3.2026.

Respondent 3: příslušník policie České republiky – Praha venkov – VÝCHOD

Z rozhoru s příslušníkem policie České republiky vyplývá, že ve Středočeském kraji se momentálně nejvíce setkává s trestným činem ohrožování výchovy dítěte a domácím násilím. Také uvádí, že hranice obětí se neustále snižuje a v aktuální situaci se setkává nejvíce s oběťmi kolem 5-10 let.

Případy násilí, kde je oběť dítě, nejčastěji neoznamují sousedé nebo rodina, ale především školy, pediatři, zařízení zdravotnických služeb, orgán sociálně-právní ochrany dětí a pracovníci neziskových organizací. Policie při řešení těchto případů spolupracuje s OSPOD, který je neustále k dispozici v době pohotovosti i mimo běžnou pracovní dobu.

Školy mají zákonnou ohlašovací povinnost a ve většině případů ji dodržují, i když se stává, že některé situace řeší interně. Za jednu z nejnáročnějších částí práce policista považuje jednání s rodiči, kteří bývají agresivní, bagatelizují situaci a často neposkytují pravdivé informace.

Respondent zároveň zdůrazňuje význam preventivních programů, které považuje za přínosné. Ke zlepšení práce policie by podle něj přispěla především lépe propracovaná metodika postupů a změny v legislativě.⁴⁹

Respondent 4: Kurátor pro děti a mládež – Sociální prevence - Středočeský kraj

Tento rozhovor byl proveden s kurátorem pro děti a mládež OSPOD ve Středočeském kraji, který pracuje v oblasti prevence. Kurátor pracuje na OSPOD již třetím rokem a v rámci své pozice se soustředí na prevenci, zejména prostřednictvím práce s rodiči, kteří mají hrát ve výchově a ochraně svých dětí klíčovou roli. Mezi nejčastější trestné činy páchané na mládeži je podle kurátora ohrožování mravní výchovy dítěte a týrání osob v domácnostech (nejvíce zastoupeno domácí násilí), které je problematické odhalit a prokázat.

Při prevenci odpověděl respondent, že se zaměřuje především na školy, kde řeší drogovou činnost, domácí násilí a alkoholismus. Respondent také zmiňuje, že mládež má dostatek informací o trestné činnosti, ale pokud se přímo nenachází v pozici oběti, tak

⁴⁹ Rozhovor s příslušníkem policie České republiky – Praha venkov - VÝCHOD

o to nejví zájem. Spolupráce mezi OSPOD, školami a dalšími institucemi je klíčová pro zvyšování povědomí mládeže o jejich právech a možnostech.⁵⁰

9.2 Dotazníková část

Dotazník zjišťoval znalosti a názory dětí a mládeže na aktuální programy pro předcházení kriminalitě. Veškeré získané výsledky jsou podrobně doloženy v přílohách.

1. otázka: Pohlaví

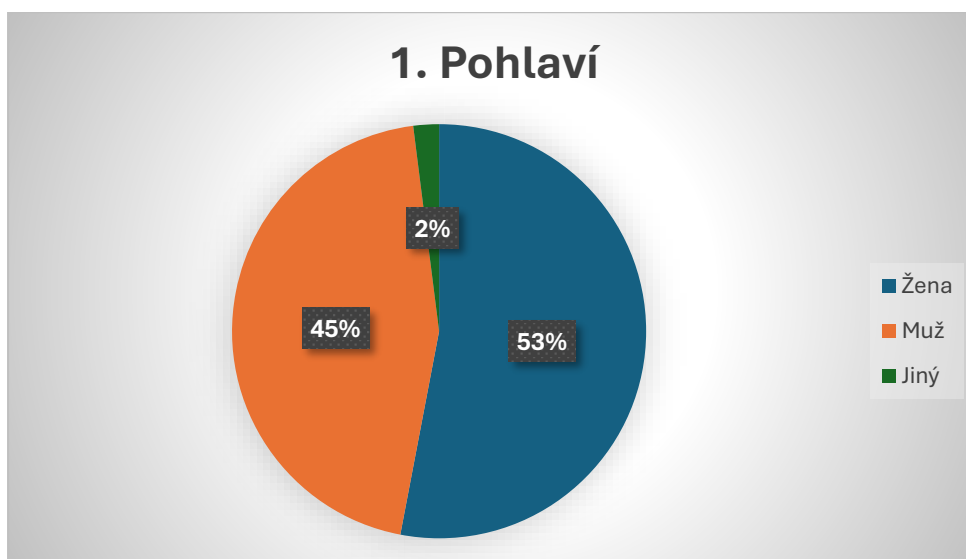
Tato otázka se zaměřila na pohlaví respondentů. Z výsledků vyplývá, že do šetření se zapojilo více žen než mužů.

Tabulka 1: Data k otázce č. 1

Pohlaví	Procent	Odpovědi
Žena	53 %	55
Muž	45 %	47
Jiný	2 %	2

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 4: Otázka č. 1

⁵⁰ Rozhovor s kurátorem pro děti a mládež, Sociální prevence – Středočeský kraj.

2. otázka: Věk

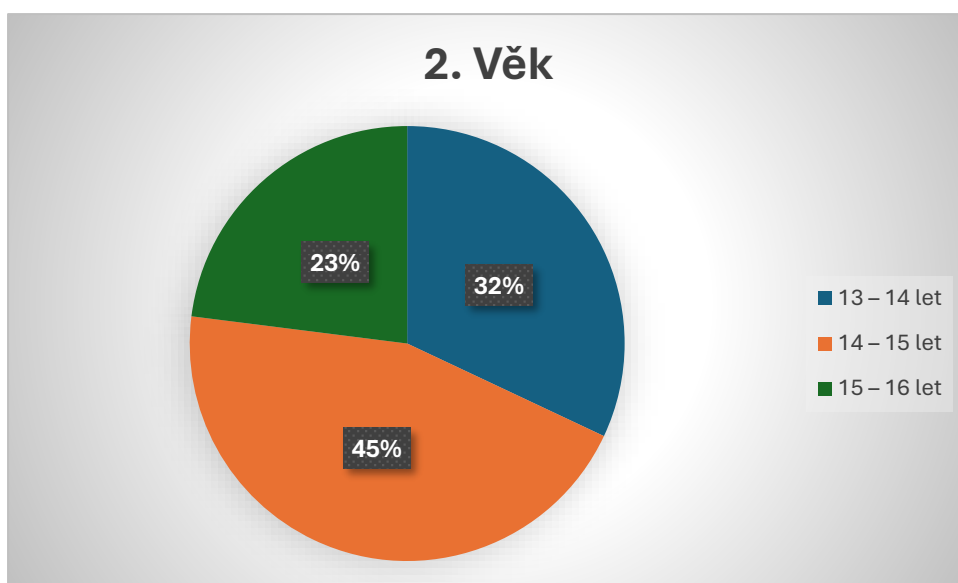
Dle tabulky lze říci, že odpovídalo nejvíce respondentů ve věku 14-15 let.

Tabulka 2: Data k otázce č. 2

Věk	Procent	Odpovědi
13 – 14 let	32 %	64
14 – 15 let	45 %	91
15 – 16 let	23 %	46

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 5: Otázka č. 2

3. otázka: Stali jste se někdy obětí, či máte zkušenost s některým druhem kriminality?

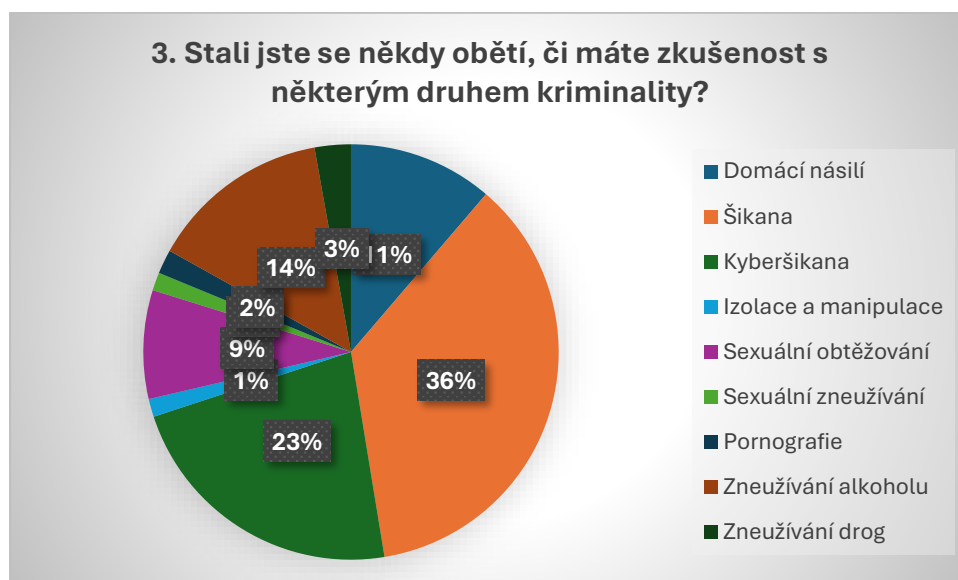
V tabulce je vidět, který trestný čin je nejrozšířenější. Jedná se o šikanu, se kterou se setkalo až 154 respondentů. Následuje kyberšikana, která stále narůstá a také dle odpovědí přibývá domácího násilí. Naopak nejméně se respondenti setkali se sexuálním zneužíváním.

Tabulka 3: Data k otázce č. 3

Druh kriminality	Procent	Odpovědi
Domácí násilí	24 %	48
Šikana	77 %	154
Kyberšikana	48 %	97
Izolace a	3 %	7
Sexuální	18 %	36
Sexuální	3 %	6
Pornografie	4 %	8
Zneužívání	30 %	60
Zneužívání drog	6 %	12

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 6: Otázka č. 3

4. otázka: Víte, na koho se můžete obrátit v případě, že se stanete obětí trestného činu?

Z dotazníků vyplývá, že v případě, kdy se respondent stane obětí trestného činu, má povědomí, kam se může obrátit a nejvíce se shodovala odpověď na Policii České republiky a na svého kamaráda nebo rodiče. Celkový výsledek je doložen v přílohách.

5. otázka: Setkali jste se někdy s nějakými preventivními programy proti kriminalitě (např. ve škole, v komunitních centrech)?

Výsledky ukázaly, že většina respondentů odpověděla kladně. To lze vnímat jako velmi dobrý signál. Tento výsledek naznačuje, že žáci nejsou k tématu kriminality lhostejní a mají o existenci preventivních opatření alespoň základní povědomí, což je první krok k tomu, aby věděli, jak se v rizikových situacích zachovat.

Tabulka 4: Data k otázce č. 5

Odpověď	Procent	Odpovědí
Ano	87 %	174
Ne	13 %	27

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 7: Otázka č. 5

6. otázka: Pokud ano, jaký názor máte na tyto programy?

Při hodnocení názorů na preventivní programy se ukázalo, že respondenti nemají na věc jednotný pohled. Odpovědi byly poměrně rozmanité – zatímco část žáků hodnotila tyto aktivity jako užitečné a poučné, nezanedbatelná skupina

zvolila odpovědi typu ‚ne‘ nebo ‚nevím‘. Někteří studenti dokonce otevřeně uvedli, že programy vnímají jako ztrátu času.

Tento výsledek naznačuje, že pro část mládeže může být obsah nebo forma programů nezajímavá. Skutečnost, že mnoho dětí neví, co si o prevenci myslet, může znamenat, že by tyto aktivity měly být v budoucnu lépe propagovány nebo podávány zábavnější formou, aby žáky více oslovily.

7. otázka: Myslíte si, že je důležité, aby byli mladí lidé informováni o prevenci kriminality?

Z celkového počtu 201 respondentů pouze dva uvedli, že informovanost o prevenci nepovažují za důležitou. Zbytek dotázaných vnímá tyto informace jako přínosné. Z toho vyplývá, že děti a mládež o preventivní programy stojí a je důležité je v této oblasti i nadále vzdělávat.

Tabulka 5: Data k otázce č. 7

Odpověď	Procent	Odpovědí
Ano	99 %	199
Ne	1 %	2

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 8: Otázka č. 7

9.3 Shrnutí praktické části

V první části výzkumného šetření byly všechny čtyři rozhovory shrnuty. Každý z respondentů má jinak dlouhou praxi a každý pracuje v jiných státních složkách. Ve své profesní praxi se setkávají s problematikou trestné činnosti páchané na dětech a mládeži. Jejich odpovědi poskytují celkový pohled na tuto problematiku z různých profesních pohledů.

Z rozhovorů lze vyhodnotit, že nejčastějšími trestnými činy páchanými na dětech a mládeži v současné době patří ohrožování výchovy dítěte, domácí násilí, které se neustále zvyšuje, zanedbávání péče a pohlavní zneužívání. Naopak v menší míře se objevuje násilná kriminalita, výtržnictví nebo drogová trestná činnost. Respondenti také upozorňují, že věk oběti se stále snižuje.

Výzkum zároveň ukazuje, že je důležitá spolupráce mezi jednotlivými institucemi, zejména mezi policií, orgánem sociálně-právní ochrany dětí, školami a dalšími organizacemi. Z odpovědí respondentů vyplývá i několik nedostatků v praxi. Především nedostatek pěstounských rodin, legislativní omezení a počet kapacit v některých institucích.

Druhá část výzkumu je provedena formou online dotazníkového šetření mezi žáky základních škol ve Středočeském kraji. První výzkumná otázka zkoumala pohlaví odpovídajících respondentů, kde se ukázalo, že více odpovědí je z řad žen. Druhá výzkumná otázka zkoumala věk a poukázala, že nejvíce odpovídalo respondentů okolo 14-15 let. Další je zaměřena na zkušenosti s trestnou činností, kde výsledky byly zcela jasné a děti a mládež mají nejvíce zkušeností se šikanou, kyberšikanou a domácím násilím. Větší část respondentů má povědomí o preventivních programech a myslí si, že je to důležité pro mladé lidi.

Při srovnání výstupů z obou částí výzkumného šetření lze identifikovat zásadní shody mezi expertním pohledem a reálnou zkušeností žáků. Zatímco odborníci z praxe zdůrazňují nárůst latentních forem kriminality, jako je domácí násilí či zanedbávání, odpovědi žáků potvrzují vysokou míru výskytu šikany a kyberšikany, které často zůstávají mimo oficiální statistiky. Ukazuje se, že informovanost mládeže o preventivních programech je sice na dobré úrovni, nicméně systémové bariéry na straně institucí, jako jsou omezené kapacity či legislativní limity zmíněné odborníky, mohou v praxi bránit včasnému a účinnému řešení těchto patologických jevů.

9.4 Návrhy a opatření

Na základě výsledků provedeného výzkumu, který propojil zkušenosti odborníků s pohledem žáků základních škol ve Středočeském kraji, vyvstává potřeba několika konkrétních změn. Tato opatření se zaměřují především na to, aby byl systém prevence a pomoci dětem srozumitelnější a dostupnější. Jelikož dotazníkové šetření potvrdilo vysoký výskyt šikany i kyberšikany, je v první řadě nutné zaměřit pozornost na školní prostředí. Prevence by zde už neměla mít podobu pouhých teoretických přednášek, které žáky často míjejí. Mnohem efektivnější jsou interaktivní workshopy, kde si zejména dospívající ve věku 14 až 15 let mohou prakticky vyzkoušet, jak se bránit agresorovi v on-line prostoru nebo jak řešit krizové situace v rodině.

S tím úzce souvisí i role pedagogů a školních poraden. Učitelé by se měli v rámci svého vzdělávání více soustředit na rozpoznávání prvních, často nenápadných příznaků domácího násilí či zanedbávání péče. Pokud budou vědět, jak včas a citlivě reagovat ve spolupráci s OSPOD, může to zásadně změnit osud ohroženého dítěte. Aby však pomoc byla skutečně účinná, je nezbytné posílit kapacity školních psychologů a metodiků prevence. Právě tito odborníci jsou pro dítě v krizi nejbližším a nejméně bariérovým kontaktem, na který se může obrátit přímo v bezpečném prostředí školy.

Z hlediska celého systému pomoci se jako klíčová ukazuje multidisciplinární spolupráce. Expertní rozhovory potvrdily, že pomoc dětem se často zbytečně brzdí kvůli špatné komunikaci mezi institucemi. Řešením by bylo vytvoření lokálních platforem, kde by se pravidelně setkávali zástupci policie, sociálních pracovníků, škol a neziskových organizací. Současně je ale nutné investovat do rozšíření sítě krizových center a odborných poraden, jejichž naplněnost je v současnosti kritická a děti na pomoc čekají příliš dlouho. V neposlední řadě je třeba se zaměřit na podporu pěstounské péče skrze náborové kampaně, které by zmírnily citelný nedostatek náhradních rodin.

Poslední úroveň změn se týká legislativy a celkové informovanosti. V právní oblasti by bylo žádoucí zjednodušit některé procesy, které v praxi komplikují rychlou ochranu dítěte v případech, kdy domácí násilí neustále eskaluje. Děti a mladí lidé potřebují mít k dispozici srozumitelné a moderní informační materiály, a to jak ve fyzické, tak digitální podobě. Tyto materiály jim musí jasně komunikovat, že i v případech skrytého násilí nebo zanedbávání mají možnost anonymního zastání, například prostřednictvím Linky bezpečí.

Závěr

Téma bakalářské práce je věnováno kriminalitě páchané na dětech a mládeži ve Středočeském kraji. Kriminalita páchaná na dětech a mládeži je zásadním problémem ve společnosti, který se bude dále odrážet i do budoucna. Mládež má pokračovat ve vývoji naší budoucnosti. Proto trestné činy, které jsou na nich páchané, nemají příznivé vlivy na správný vývoj v budoucnu. Je to specifická skupina lidí, která je v období vyspívání citlivější k nepříznivým vlivům více než dospělý jedinec.

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit stav kriminality páchané na dětech a mládeži ve Středočeském kraji a navrhnout opatření zaměřená na zlepšení postupů orgánů veřejné správy a bezpečnostních složek při předcházení, odhalování a řešení těchto trestných činů. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické.

V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy a uveden náhled na legislativní úpravu zaměřenou na děti. Další kapitola se věnuje zákonu č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který vymezuje postavení obětí a jejich práva v trestním řízení. Dle zasláných statistik z Policejního prezidia je zpracován graf nejčastějších trestných činů páchaných na mládeži v letech 2022-2024. Největším problémem se ukazuje pohlavní zneužívání, znásilnění, vydírání a ohrožování výchovy dítěte. Teoretická část dále pokračuje v popisu druhu prevencí z odborné literatury. Celá část je zakončena přehledem nejznámějších vládních a neziskových organizací, které poskytují pomoc mládeži v České republice.

V praktické části jsem si jako analýzu pro zjištění zadaných cílů zvolila dvě metody. Individuální rozhovory s odborníkem OSPOD, příslušníkem Policie České republiky, trestním soudcem a kurátorem pro děti a mládež. Dotazníkovou formu jsem zaměřila na děti a mládež ve Středočeském kraji.

Z uvedených rozhovorů vyplývá, že odborníci pracující s dětmi a mládeží se shodují v nejčastější trestné činnosti, kdy uvádějí ohrožování výchovy dítěte, domácí násilí a zanedbávání péče o dítě. Všichni zdůrazňují význam spolupráce mezi policií, OSPOD, školami a zdravotnickými zařízeními. Také se shodují v tom, že preventivní programy jsou důležité, rovněž informovanost o možnostech pomoci. Nedostatky v systému ochrany dětí, a to zejména v legislativě, v nedostatku pracovníků a některé nedostatky v praxi při vyšetřování nebo řešení případů. Podle respondentů by do budoucna pomohlo upravit více legislativu ve prospěch dítěte, zlepšit metodiku práce

instituce a posílit prevenci a spolupráci mezi organizacemi, orgány veřejné správy a bezpečnostními složkami.

Dotazníkový průzkum ukázal, že většina respondentů se setkala s trestným činem nebo se stala přímo obětí. Především se šikanou a kyberšikanou. Častá odpověď, která se v dotaznících také vyskytovala, bylo domácí násilí. Lze říci, že větší část dotázaných se již setkala s preventivními programy, a to především na školách. Mladým lidem se zdá důležité, aby byli informováni o prevenci kriminality a v případě, kdy se stanou oběťmi trestných činů, se nejvíce obracejí na policii a své blízké.

Lze konstatovat, že stanovený cíl práce byl naplněn. Výzkum ukázal, že preventivní opatření v oblasti kriminality páchané na mládeži jsou ve Středočeském kraji v současné době nastavena na relativně dobré úrovni. I přes tento pozitivní stav je však nezbytné pokračovat v jejich rozvoji a zajišťovat, aby byla tato pomoc efektivně dostupná všem mladým lidem bez rozdílu. Klíčovým faktorem pro budoucí úspěch zůstává neustálé posilování spolupráce mezi školami, rodinami a odbornou veřejností.

Orgány veřejné správy a bezpečnostní složky spolu v naprosté většině případů kooperují konstruktivně. Jejich vzájemná součinnost je pro předcházení, odhalování a následné řešení trestné činnosti naprosto zásadní. Nicméně z výpovědí respondentů vyplynulo, že v praxi stále narážíme na určité nedostatky. Jedná se především o limity v oblasti legislativy, nejednotnost v metodických postupech a personální nedostatečnosti některých institucí. Tyto skutečnosti jasně naznačují, že i přes funkční základy systému existuje značný prostor pro další zlepšování a zefektivnění ochrany dětí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CHROMÝ, JAKUB. *Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice*. Praha: Linde, 2010. 239 s. ISBN 9788072018253.
2. DRAŠTÍK, ANTONÍN. *Trestní řád: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2017. 2552 s. ISBN 978-80-7552-600-7.
3. FIRSTOVÁ, JANA. *Kriminologie a prevence kriminality I*. Praha: Armex Publishing, 2021. 164 s. ISBN 978-80-87451-83-0.
4. PEMOVÁ, TEREZIE. *Sociálně-právní ochrana dětí pro praxi*, Praha: Kalibr, 2012. 187 s. ISBN 978-80-247-4317-2.
5. SVATOŠ, ROMAN. *Prevence kriminality*. Druhé aktualizované vydání. Studia, České Budějovice, 2016. 132 s. ISBN 978-80-7556-009-4.
6. ŠÁMAL, PAVEL a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 988 s. ISBN 978-80-7400-350-9.
7. ČÍRTKOVÁ, LUDMILA. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014. 160 s. ISBN 978-80-262-0582-1.
8. ZOUBKOVÁ, IVANA a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7380-312-4.
9. ORTH, ULRICH. Secondary victimization of crime victims by criminal proceedings. *Social Justice Research*. 2002, vol. 15, no. 4, s. 313–325. ISSN 0885-7482.
10. NOVOTNÝ, OTO a ZAPLETAL, JOSEF. *Kriminologie*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 422 s. ISBN 80-86432-07-7.
11. MYDLÍKOVÁ, EVA (ed.), SLANÝ, JAROSLAV a KOVÁČOVÁ, MARIANA. *Diagnostika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte*. Praha: Portál, 2021. 168 s. ISBN 978-80-262-1834-0.
12. BATUNA, ADAM (ed.). *Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, přestupky a další související předpisy*. Ostrava: Sagit, 2017. Úplné znění, č. 1208. 463 s. ISBN 978-80-7488-240-1.
13. ASOCIACE PRACOVNÍKŮ INTERVENČNÍCH CENTER ČR. *Mlčení bolí: domácí násilí – souvislosti a praxe*. Praha: Asociace pracovníků intervenčních center ČR, 2016. 271 s. ISBN 978-80-270-0459-1.

14. MATOUŠEK, OLDŘICH (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2020. 208 s. ISBN 978-80-262-1707-7.
15. GRIVNA, TOMÁŠ, SCHEINOST, MIROSLAV a ZOUBKOVÁ, IVANA a kol. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 587s. ISBN 978-80-7598-554-5.
16. ČÍRTKOVÁ, LUDMILA. *Forenzní psychologie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4.

Elektronické zdroje

1. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Prevence kriminality: O nás* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2024 [cit. 2026-03-08]. Dostupné z: <<https://mv.gov.cz/clanek/prevence-kriminality-o-nas.aspx>>.
2. ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany* [online]. Praha: MPSV, 2024 [cit. 2026-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mpsv.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>>.
3. ČESKO. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Legislativa a systém sociálně-právní ochrany* [online]. Praha: MPSV, 2026 [cit. 2026-03-08]. Dostupné z: <<https://www.mpsv.cz/legislativa-a-system-socialne-pravni-ochrany>>.
4. DRÁPAL, JAKUB. Zákon o obětech trestných činů přináší nová práva i možnosti pomoci. *Právo21* [online]. 19. 5. 2017 [cit. 2026-03-08]. Dostupné z: <<https://pravo21.cz/pravo/zakon-o-obetech-trestnych-cinu-prinasi-nova-prava-i-moznosti-pomoci>>.
5. Nadace Sirius. Sekundární viktimizace. *Šance dětem* [online]. © 2011–2024 [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <<https://sancedetem.cz/slovník/sekundarni-viktimizace>>.
6. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pohlavní zneužití. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <<https://policie.gov.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-pohlavni-zneuzeni.aspx>>.
7. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Znásilnění. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <<https://policie.gov.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-znasilneni.aspx>>.
8. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor prevence kriminality. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <<https://mv.gov.cz/clanek/odbor-prevence-kriminality.aspx>>.

9. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Odbor prevence. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <<https://policie.gov.cz/clanek/odbor-prevence.aspx>>.
10. MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 1. Oddělení sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). *Praha 1* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <https://www.praha1.cz/odbory-a-oddeleni/osv_opd/>.
11. UNICEF ČESKÁ REPUBLIKA. Pro každé dítě: NADĚJI. *Unicef.cz* [online]. 18. 11. 2023 [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <<https://www.unicef.cz/pro-kazde-dite-nadeji/>>.
12. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, z. s. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné z: <<https://www.bkb.cz/>>.
13. LA STRADA ČESKÁ REPUBLIKA, o.p.s. *La Strada: prevence obchodu s lidmi a vykořisťování* [online]. [cit. 2026-03-11]. Dostupné z: <<https://www.strada.cz/>>.
14. MORAVEC, STANISLA a PAULÍK, KAREL, 2011. *Viktimizace a její souvislosti* [online]. Ostravská univerzita [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <https://psychkont.osu.cz/fulltext/2011/Moravec,Paulik_1.pdf>.
15. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Co je domácí násilí*. Domacinasili.cz [online]. Praha: Bílý kruh bezpečí, © 2024 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <<https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasili/>>.
16. PSYCHIATRICKÁ SPOLEČNOST ČLS JEP. *Domácí násilí – jak postupovat*. Psychiatrie.cz [online]. Praha: Psychiatrická společnost ČLS JEP, [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <<https://www.psychiatrie.cz/component/content/article/492-domaci-nasili-jak-postupovat?catid=85&Itemid=134>>.
17. ČESKO. Zákon č. 78/2025 Sb., o domácím násilí a o změně souvisejících zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © 2010–2026 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-78>>.
18. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. AION CS, © 2010–2026 [cit. 2026-03-18]. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon). In: Sbíрка zákonů, Česká republika. 2000, částka 17, s. 586–593.
2. ČESKO. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: Úplné znění*. Ostrava: Sagit, 2024. 608 s. Úplné znění, č. 1590. ISBN 978-80-7488-624-9.
3. ČESKO. *Trestní zákoník: Trestní řád; Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Ostrava: Sagit, 2024. 608 s. Úplné znění, č. 1590. ISBN 978-80-7488-624-9.
4. ČESKO. Zákon č. 242 ze dne 21. srpna 2024, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In *Sbíрка zákonů České republiky*. 2024, s. 2886–2905. ISSN 1210-0005.
5. ČESKO. Zákon č. 45 ze dne 8. února 2013 o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů). In *Sbíрка zákonů České republiky*. 2013, s. 498–521. ISSN 1210-0005.

Ostatní zdroje

1. Rozhovor s trestním soudcem Okresního soudu Středočeského kraje, ze dne 2. 3. 2026.
2. Rozhovor se sociální pracovnící Orgánu sociálně-právní ochrany dětí ve Středočeském kraji, ze dne 4. 3. 2026.
3. Rozhovor s příslušníkem policie České republiky – Praha venkov – VÝCHOD, ze dne 4. 3. 2026.
4. Rozhovor s kurátorem pro děti a mládež Sociální prevence ve Středočeském kraji, ze dne 4.3. 2026.

Seznam zkratk

ZOTČ – zákon o obětech trestných činů

TZ – trestní zákoník

PMS – Probační a mediační služba

EU – Evropská unie

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

ČR – Česká republika

BKB – Bílý kruh bezpečí

SPOD – sociálně-právní ochrana dětí

OSN – Organizace spojených národů

UNICEF –United Nations International Children's Emergency Fund – Dětský fond
Organizace spojených národů.

Seznam grafů

Graf č. 1 Nejčastější trestná činnost na dětech a mládeži. s. 29.

Graf č. 2 Registrované skutky do 18ti let Středočeský kraj. s. 36.

Graf č. 3 Objasněné skutky osob do 18ti let Středočeský kraj. s. 37.

Graf č. 4: Otázka č. 1. s. 51.

Graf č. 5: Otázka č. 2. s. 52.

Graf č. 6: Otázka č. 3. s. 53.

Graf č. 7: Otázka č. 5. s. 54.

Graf č. 8: Otázka č. 7. s. 55.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Data k otázce č. 1.

Tabulka 2: Data k otázce č. 2.

Tabulka 3: Data k otázce č. 3.

Tabulka 4: Data k otázce č. 5.

Tabulka 5: Data k otázce č. 7.

Seznam příloh

Příloha č. I – Rozhovory. s. 68-77.

Příloha č. II – Dotazník. s. 78-88.

Přílohy

Příloha I – Rozhovory

Rozhovor s trestním soudcem Okresního soudu ve Středočeském kraji:

1. Jak dlouho vykonáváte trestního soudce?

Jako trestní soudce pracuji 19. rok, většinou této doby jako prvostupňový soudce u okresního soudu. Poslední čtyři roky působím i jako soudce pro mládež, kdy řešíme jednak trestní věci mladistvých, jednak věci dětí a mladších 15 let, které se dopustily činu jinak trestného.

2. Jak často se ve své soudní praxi setkáváte s trestnou činností páchanou na dětech a mládeži?

Pravidelně.

3. Jaké typy trestných činů vůči dětem a mladistvým se ve Vaší praxi vyskytují nejčastěji?

V posledních letech jsou nejčastějšími ohrožování výchovy dítěte (rozsáhlé a opakované záškoláctví, způsobené nebo tolerované rodiči), zanedbávání povinné výživy (dokud bylo trestné v původní podobě), pohlavní zneužívání, méně často násilné nebo ostatní sexualizované trestné činy, drogová trestná činnost, výtržnictví, ...

4. Vnímáte v posledních letech změny ve struktuře nebo četnosti této trestné činnosti?

Těžko říci, hodně záleží na tom, jakou trestnou činnost se daří policii objasňovat nebo na jakou se zaměřuje. Obecně stoupá množství i závažnost trestné činnosti páchané mladistvými, jejichž obětí často také bývají děti (ve smyslu trestního zákoníku, tedy osoby mladší 18 let).

5. Jaká specifika má trestní řízení, ve kterém je obětí dítě nebo mladistvý?

Jedná se o tzv. zvlášť zranitelné oběti, pravidlem by měl být jejich výslech pouze jednou v průběhu trestního řízení, tedy u policejního orgánu (v průběhu vyšetřování), a před soudem by měl být jejich výslech výjimečný. Pravidlem by

mělo být vyloučení veřejnosti při jejich výslechu. Specifika má také jejich zastupování jako poškozených v trestním řízení (zákonní zástupci, opatrovník).

6. S jakými největšími obtížemi se setkáváte při dokazování v těchto případech?

Se špatnou prací policie v přípravném řízení, kdy nejsou jako svědci vyslechnuti řádně, vyčerpávajícím způsobem a procesně bezvadně tak, aby protokol o jejich výslechu mohl být čten za podmínek paragrafu 102 trestního řádu.

7. Jsou podle Vašeho názoru současné procesní postupy dostatečně citlivé k potřebám dětských obětí?

Pokud by byly důsledně dodržovány právní předpisy (trestní řád, zákon o obětech), tak ano. Praxe je ale často jiná, ať už z nevědomosti nebo pohodlnosti orgánů činných v trestním řízení (soudy nevyjímaje). Velkým problémem je sekundární viktimizace, zejména v důsledku opakovaných výslechů, jakož i nepřiměřená délka řízení.

8. Jak hodnotíte spolupráci soudu s Policií ČR při projednávání trestné činnosti páchané na dětech?

Přímá spolupráce je po podání obžaloby minimální. Při úkonech soudu v přípravném řízení je standardní jako v jiných věcech.

9. Jakou roli v těchto případech hraje orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)?

Tato je poměrně zásadní, OSPOD s dětmi a jejich rodinou pracuje většinou dlouhodobě, intenzivně, od raných fází trestního řízení. Naprosto nezastupitelná je v řízení ve věcech mladistvých a dětí mladších 15 let. Provázejí dítě řízením a připravují je na úřední úkony, hledají prostředky k nápravě a ochraně dětí. K tomuto používají poměrně široké pravomoci.

10. Setkáváte se s rozdílnou kvalitou podkladů a zpráv od jednotlivých institucí?

Pochopitelně. Zprávy OSPOD, probační a mediační služby, středisek výchovné péče a výchovných ústavů jsou většinou velmi kvalitní, zprávy

školských zařízení méně, tzv. zprávy o pověsti (od příslušných orgánů obce a policie) jsou zpravidla ryze formální.

11. Jaké faktory jsou podle Vás klíčové při rozhodování o vině a trestu v případech, kde je obětí dítě?

Shodně jako v jiných případech, dané příslušnými ustanoveními trestního zákoníku. Spáchání činů na dítěti je obecně nebo i zvlášť přitěžující okolnost.

12. Kde vidíte největší prostor pro zlepšení postupů orgánů činných v trestním řízení?

V důsledném dodržování specializace na tento druh trestné činnosti, stabilitě příslušných pracovníků, jejich pravidelném vzdělávání a důsledném dodržování právních předpisů.

13. Jaká opatření by podle Vás mohla přispět ke zlepšení prevence kriminality páchané na dětech a mládeži?

Muselo by jít o komplexní soubor opatření v gesci mnoha různých rezortů, ať už jde o vzdělávání (školní mládeže, veřejnosti i odborníků), správnou medializaci, přejímání dobré praxe, případně i legislativy ze zahraničí...

14. Jaké změny v legislativě nebo praxi by podle Vás vedly k efektivnějšímu řešení těchto trestných činů?

Viz odpověď na předchozí otázku: v trestním řízení by pomohlo určité uvolnění procesních pravidel, zejména pokud jde o výslechy svědků – poškozených, a důsledné dodržování stávajících předpisů, včetně důsledného výkonu dozoru státního zastupitelství.

Rozhovor se sociální pracovnící Orgánu sociálně-právní ochrany dětí

1. Jaké typy trestné činnosti páchané na dětech ve vašem regionu v posledních letech dominují (např. kyberšikana, zanedbávání, násilí v rodině)?

Domácí násilí aktuálně. Především v tom smyslu, že děti nejsou přímou obětí, ale účastníkem a děti jsou svědky, nejčastěji konfliktů mezi rodiči a týraní dětí.

2. Sledujete ve Středočeském kraji nějaký specifický nárůst u konkrétních deliktů oproti minulým letům?

Rozhodně domácí násilí.

3. Jakou roli hraje v nárůstu kriminality na mládeži zneužívání návykových látek nebo sociální sítě?

Sociální sítě hrají větší roli než návykové látky, protože na sociálních sítích děti a dospělí tráví mnoho času a ztrácí tak realitu před virtuálním světem. Zkoušejí riskovat a jsou agresivní. Hrají agresivní hry. Sdružují se různé skupiny a pro přijetí nebo udržení ve skupině musí něco provést.

4. Jak hodnotíte aktuální úroveň spolupráce mezi OSPOD a Policií ČR při hlášení a prověřování trestných činů na dětech?

Jak kdo a jak kde, zaleží, na koho narazíme. Posíláme všechny zprávy na státní zastupitelství, a to přidělí útvaru policii. Za mě policie to nevyšetřuje důkladně a výsledek je negativní, často se nic neprokáže. A víme, že se to tam děje a děti nám říkají, že se to děje a policie to neprošetří řádně. Nevyužívají znalecké posudky, málo. Policie to vyšetřuje povrchně. Nedostatek znalců, znalecké posudky jsou finančně náročné. Rozumím, že to policie neuzívá. Kompetence policie nejsou dostatečné a mají svázané ruce, musí se držet legislativy.

5. Probíhají ve vašem regionu pravidelné případové konference a jsou z vašeho pohledu efektivním nástrojem pro řešení krizových situací?

Ano, pravidelně. Záleží na prizvaných účastnících, jestli se dostaví a mají zájem to řešit, pak je to efektivní. Bez spolupráce s rodinou to nemá žádný efekt.

6. Existují nějaké bariéry (např. legislativní nebo administrativní), které vám brání v rychlejším řešení nahlášených případů?

Ano. Nedostatečné kompetence k řešení krizové situace k rodině, kdy práva rodičů a jiných osob odpovědných za výchovu často převažují nad právem dítěte. Stát není schopný zajistit dostatek pěstounských rodin a dostatek zařízení, kam by děti mohly být umístěny po zjištění, že jsou v rodině zanedbávané nebo týrané. Soudy mají obavu omezovat či odebrat rodičům rodičovskou odpovědnost v případě, kdy spáchají trestný čin na dítěti.

7. Jaké preventivní programy zaměřené na děti a mládež ve Středočeském kraji podle vás fungují nejlépe?

Mezi preventivní programy, které se ve Středočeském kraji osvědčují, patří především programy realizované ve školách. Ty jsou zaměřené na informování dětí a mladistvých o tom, jak postupovat v případě, kdy se stanou obětí trestného činu, a zároveň je seznamují s činností jednotlivých institucí a jejich rolí při ochraně dětí. Na preventivních programech se podílí nejen pracovníci sociálních služeb, ale také Policie České republiky a městská policie, které pravidelně navštěvují školy a představují žákům různé formy prevence kriminality.

8. Co by podle vaší praxe nejvíce pomohlo ke zlepšení ochrany dětí? (např. více personálu, lepší digitalizace, užší spolupráce se školami)?

Změna legislativy, která by byla zaměřena více ve prospěch dětí. Zvýšení počtu pracovníků OSPOD. Rozhodně, aby o legislativě zabývající se ochranou dětí, rozhodovali odborníci, kteří by čerpali ze své praxe.

9. Jak vnímáte dopad novely zákona č. 242/2024 Sb. na vaše každodenní postupy při ochraně ohrožených dětí?

Zrušila se ústavní zařízení, která poskytovala péči a ochranu dětem a tyto děti aktuálně zůstávají v rodinách, ve kterých stále probíhá násilí a nedostatečná péče. Stát není schopný zajistit dostatek pěstounských rodin, které by se o tyto děti postaraly.

Rozhovor s příslušníkem policie České republiky – Praha venkov - VÝCHOD

- 1. S jakými typy trestných činů páchaných na dětech se ve vašem rajonu setkáváte nejčastěji (např. fyzické napadení, krádeže, nebo spíše domácí násilí)?**

Teď se nejvíce u nás setkáváme s ohrožováním výchovy dítěte a domácím násilím.

- 2. Jaká je vaše zkušenost s věkem obětí? Máte pocit, že se hranice věku u obětí posouvá směrem dolů?**

Ano, většinou jsou to děti 5-10 let. Hranice se posouvá dolů, jednoznačně.

- 3. Jak často se setkáváte s tím, že trestnou činnost na dětech nahlásí někdo z okolí (sousedé, svědci), a jak často je to samotná rodina?**

Jako sousedi ne. To bych neřekl. Nejvíce to nahlašují školy, pediatři, zařízení zdravotnických služeb. Školská zařízení, ale i OSPOD. Sociální pracovníci neziskových organizací, kteří pracují s rodinou. V nejmenší míře to nahlašuje někdo z blízkého okolí rodiny.

- 4. Jak probíhá váš první zásah na místě, kde je podezření na násilí na dítěti?**

Záleží na tom, zda se jedná o prověřování nahlášeného trestného činu na dítěti, nebo zda jde o zásah přímo na místě činu.

- 5. Jak funguje vaše komunikace s místním OSPOD? Jsou k dispozici i ve večerních hodinách nebo o víkendech, když řešíte akutní případ?**

Tak samozřejmě OSPOD pracuje v pracovní době městského úřadu, po pracovní době, víkendech i o svátcích slouží OSPOD pohotovost. Z toho vyplývá, že zajišťují sociálně-právní ochranu dětí po celý rok, 24 hodin denně. Pracovníci OSPOD jsou na zavolání policií, jak v pracovní době, tak i v době pohotovosti, okamžitě k zastížení.

- 6. Máte pocit, že školy ve vašem obvodu dostatečně spolupracují a hlásí podezřelé případy včas, nebo mají tendenci problémy řešit interně?**

Školská zařízení mají ohlašovací povinnost, kterou ve většině případů plní. Jsou známé i případy, kdy školy svoji ohlašovací povinnost neplní a snaží se tyto záležitosti řešit interně.

- 7. Co je pro vás osobně nejtěžší při řešení případů, kde figuruje nezletilé dítě (např. komunikace s dítětem, agresivní rodiče, nedostatek času)?**

Nejtěžší pro mě osobně je často agresivní chování rodičů, kteří věc bagatelizují. Neuvádějí pravdivé informace a opakovaně podávají stížnosti na postup policie. Často zcela chybí sebereflexe.

- 8. Myslíte si, že by místnímu oddělení pomohlo užší propojení s preventivními programy města nebo kraje?**

Ano, považuji preventivní programy za prospěšné.

- 9. Co by podle vás nejvíce usnadnilo práci policii v první linii při ochraně dětí? (např. lepší metodika, více školení o psychologii dítěte)?**

Více školení určitě ne. Lépe propracovaná metodika a změna legislativy.

Respondent 4: Kurátor pro děti a mládež – Sociální prevence - Středočeský kraj

1. Jak dlouho pracujete na OSPOD a v jaké pozici?

Na OSPOD pracuji 3 roky a jsem kurátor pro děti a mládež.

2. Jaké typy trestných činů páchaných na mládeži jsou ve vaší praxi nejčastější?

Ohrožování mravní výchovy mládeže, týrání osob ve společné domácnosti. Nedá se úplně říct, že by nějaký trestný čin převládal.

3. Jakým způsobem se při práci s mladými lidmi zaměřujete na prevenci kriminality? Jaké techniky a metody považujete za nejúčinnější, které používáte?

Zaměřuji se spíše na práci s rodiči. Aby vedli své děti k řádnému životu. Základem je působit na rodiče. Svě děti formulují a měli by mít autoritu a mít právo a možnost reagovat na nežádoucí vlivy mládeže.

4. Jakým způsobem se o páchaní trestné činnosti na mládeži dozvídáte?

O trestné činnosti páchané na mládeži se nejčastěji dozvídám od oznámení policie.

5. Jaký typ kriminality na mládeži je podle vás největší problém?

V mé praxi domácí násilí. Na to se nejhůře přichází a nejhůře se prokazuje a řeší.

6. Jakým způsobem pomáháte mladému, u kterého je zjištěno, že se na něm páchá trestná činnost?

My jsme schopni dítěti a mladistvému do 18 let nabídnout alternativu bydlení v případě, že by bylo v domácím prostředí ohroženo. Řeší se to podle toho, jaká činnost je na nich páchána.

7. Kdo je podle vašich zkušeností nejčastěji pachatelem trestných činů na mládeži? Jsou to rodinní příslušníci, známí nebo cizí osoby?

Zpravidla jejich známí. Spíše to jsou rodinní příslušníci (rodiče a kamarádi). Cizí osoby méně.

8. Na jaký typ prevence pro mladé lidi se zaměřujete jako kurátor?

Na preventivní programy ve školách např. drogová činnost, domácí násilí, alkoholismus.

9. Jaké kroky by podle vás mohly vést k lepší ochraně mládeže před trestnými činy v budoucnu?

Řeší se to 30 let a nikdo na nic zatím nepřišel. Primárně je to rodina. Rodiče by měli mít na svoje děti čas, mluvit s nimi a věnovat se jim. Také aby jim ohraničili nějakým způsobem přístup na sociální sítě. Měla by to být výchova, která má svoje hranice.

10. Má podle vás mládež dostatek informací o tom, kde a jak můžou hledat pomoc v případě, že se stanou obětí trestného činu?

Má, ale nezajímá je to. Mládež zajímá to, co řeší, ale povědomí mohou získávat z internetu. Informací dle mého názoru je dost a dá se k nim jednoduše dostat (především z internetu).

11. Jaká je spolupráce škol a jiných institucí při zvyšování povědomí mládeže o jejich právech a možnostech ochrany?

Spolupracujeme s pracovníky OSPOD. Představujeme preventivní programy a prevenci ve školách, aby mladiství věděli, co dělat v případě, že se stanou oběťmi trestného činu a také představujeme, co je naší náplní práce (aby o nás věděli). Je vypracovaný preventivní plán. I policie a městská policie chodí do škol, kde představují preventivní programy.

Příloha II – Dotazník

Souhrnná analýza - Dotazník - Kriminalita páchaná na dětech a mládeži ve Středočeském kraji

Věk

Hodnota	Procent	Odpovědí
13 - 14 let	32 %	64
14 - 15 let	45 %	91
15 - 16 let	23 %	46

Celkový počet odpovědí: 201

Pohlaví

Hodnota	Procent	Odpovědí
žena	49 %	99
muž	48 %	97
jiný	2 %	5

Celkový počet odpovědí: 201

Město, obec ve které žijete?

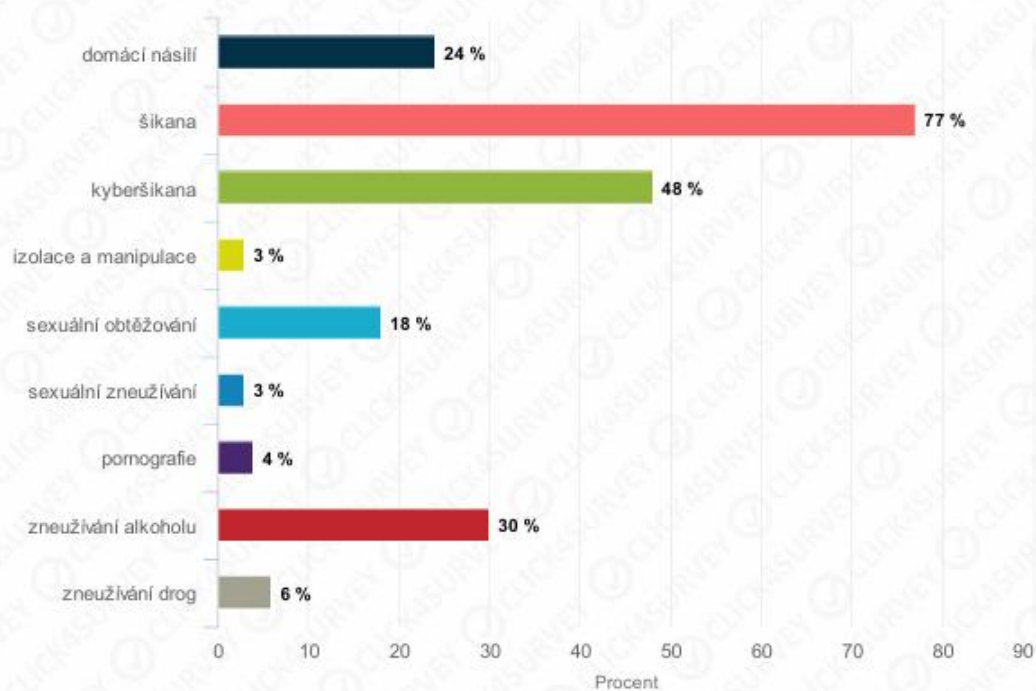
Hodnota	Četnost
Ano	39
Bašt	2
Bašť	2
Bašť	1
Benátky nad Jizerou	7
Brandýs	2
Brandys	3

Strana 1 z 11

Brandýs nad Labem	10
Brandýs nad Labem - Stará Boleslav	2
Čelákovice	12
Káraný	2
Kralupy	4
Ladví	1
Líbeznice	26
Mělník	1
Měšice	2
Mladá Boleslav	1
Německo	1
Neratovice	9
Nová ves	1
Nový Vestec	6
Panenské Břežany	3
Polerady	1
Praha	2
Praha - východ	2
Praha východ	1
Předboj	7
Stará Boleslav	2
Zápy	9
Záryby	4
Zdiby	1

Celkový počet odpovědí: 166

Stali jste se někdy obětí, či máte zkušenost s některým druhem kriminality?

Hodnota	Procent	Odpovědí
domácí násilí	24 %	48
šikana	77 %	154
kyberšikana	48 %	97
izolace a manipulace	3 %	7
sexuální obtěžování	18 %	36
sexuální zneužívání	3 %	6
pomografie	4 %	8
zneužívání alkoholu	30 %	60
zneužívání drog	6 %	12

Víte, na koho se můžete obrátit v případě, že se stanete obětí trestného činu?

Hodnota	Četnost
pes	1
Za Františkem Gruntem	1
112	6
112, babicka	1
112, bratr	1
112, máma	1
112, policie, učitel	1
112, rodina	1
112, tata	1
Ano	38
Asi ano	1
Babicka, mama, pcr	1
Babicka, policie, mama	1
babička	1
Bracha	1
Bracha, mama, pcr	1
Brandýs nad Labem	1
Deda, kamarad	1
Jo	1
Kamarad	4
kamarád	4
Kamarad policie	1

Kamarad, pcr	1
Kamarad, pcr, 112	1
Kamarad, pes	1
Kamarad, policie	1
kamarád, policie	2
kamarád, policie, 112	1
kamarád, policie, škola	1
kamarád, policie, táta	1
Kamaradka	1
kamarádka	2
Kamaradka, babicka, mama	1
kamarádka, bratr	1
Kamaradka, mama	2
Kamaradka, policie, mama	1
Kamarádka, policie, škola	1
Kamaradka, policie, teta	1
Kamaradka, rodice, policie	1
Kamarádka, škola	1
kamarádka, škola, policie	1
kamarádky, máma, policie	1
Kocka, kamaradka	1
Mama	1
maminu	1
Mamku	1
na dospělého	1
Na dospělého	1
Na rodiče	1
Na sebe	1

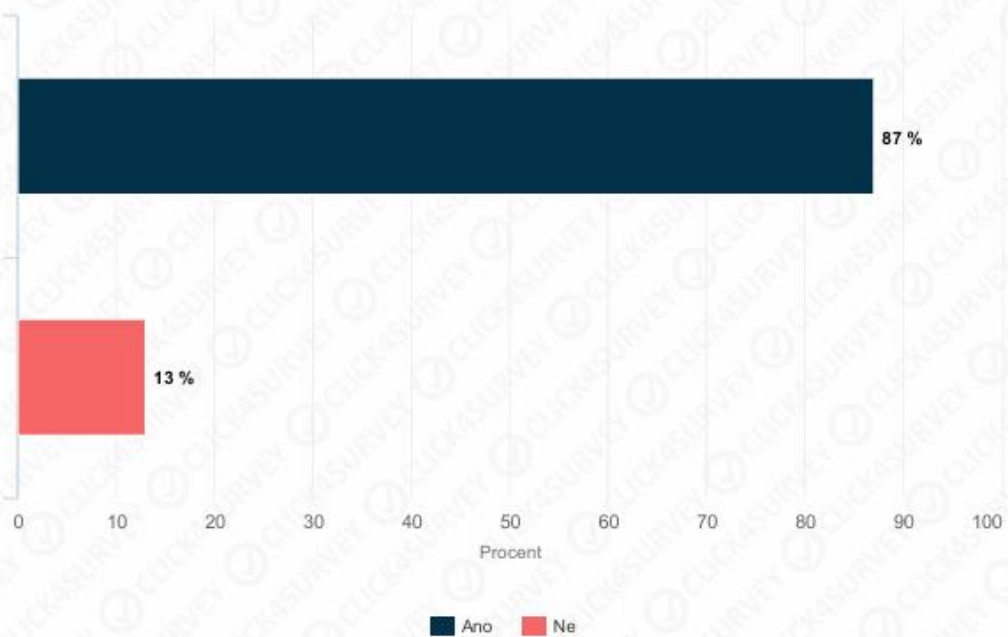
Nahlásit to policii	1
Ne	2
nevím	1
Nový Vestec	1
OSPOD	1
Pcr	11
Pcr, 112	3
Pcr, kamaradka	1
Pcr, kocka	2
Pcr, pes	1
pčr	2
pčr, kamarádka	1
Pes	2
police, rodič, kamarád	1
Police, teta	1
Policie	19
Policie, 112	1
policie, 112, kamarád	1
policie, 112, kamarádka	1
policie, babička, kamarádka	1
Policie, kamarad	1
policie, kamarád	1
policie, kamarád, škola	1
Policie, kamaradka	1
policie, kamarádka	1
policie, kamarádky, rodiče	1
Policie, máma	1
policie, někdo plnoletý, kdo by mi pomohl	1

Policie, pes	1
Policie, rodice	1
policie, rodič	1
policie, rodiče	1
Policie, strejda, kamarád	1
Policie, škola	2
Policie, škola, kamarádka	1
Policie, škola, rodič	1
policie, táta	2
Policie, zvíře	1
Rodice policie	1
Rodice, policie	1
Rodič	2
rodič, policie	2
rodiče	4
Rodiče, policie, nějaký dospělý	1
Rodičům	1
rodina, kamaradí	1
Rodina, pcr	1
Rodina, policie, kamaradka	1
ségra	1
sourozenec	1
Škola, kamarád	1
škola, kamarádka	1
škola, policie, kamarádka	1
Tridni ucitel	1
Ucitel, deda	1
Ucitel, pcr	1

učitel, kamarád, policie	1
učitelka	1
Vivi Parillova	1

Celkový počet odpovědí: 201

Setkali jste se někdy s nějakými preventivními programy proti kriminalitě (např. ve škole, v komunitních centrech)?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Ano	87 %	174
Ne	13 %	27

Celkový počet odpovědí: 201

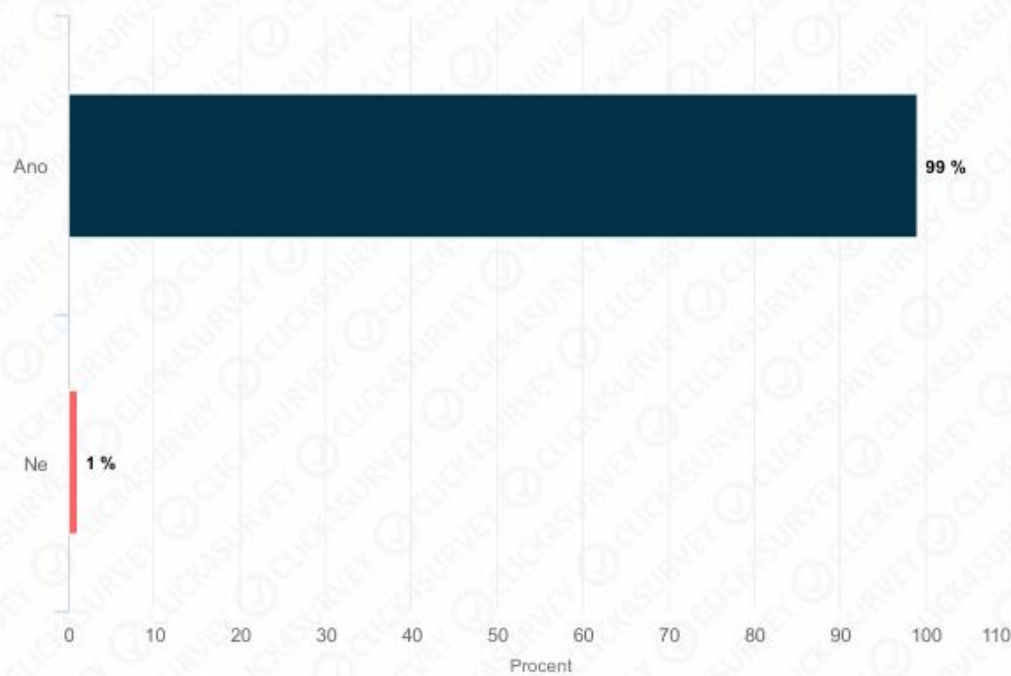
Pokud ano, jaký názor máte na tyto programy?

Hodnota	Četnost
Asi dobry	2
častěji	1
Dobré	1
dobry	1
Dobry	2
Důležité informace	1
Hrozné	1
IDK	1
Je mi to jedno	1
je to důležité, dozvěděla jsem se o tom více informací	1
Je to poučný	1
Jsou poučné	1
Jsou většinou k ničemu	1
moc mě to nezaujalo	1
Názor	1
ne	5
Něco nového	1
Neutral	11
neutrál	6
Neutralní	1
neutrální	1
nevím	6
nevím asi dobrý	1
nic	1

nic moc	3
nové info	2
Nove informace	1
Nové informace	3
nuda	9
Nutrál	1
Poucne	2
Poučné	1
Pozitivní	2
Prospěch	2
Prospěch	2
Prospesne	3
Prospěšné	5
Setkala jsem se s preventivním programem o drogách na základní škole. Program mě zaujal a získala jsem náhled na různé drogy a co dokáží s člověkem udělat v negativním slova smyslu. Myslím si, že tento preventivní program splnil svůj cíl a drogy mě nelákají.	1
Super	1
zajímavé	1
Zajimave	2
zajímavé a prospěšné	1
Zajímavé, ale propagovala bych to více	1
Ztráta času	2
že jsou dobré	1

Celkový počet odpovědí: 96

Myslíte si, že je důležité, aby byli mladí lidé informováni o prevenci kriminality?

Hodnota	Procent	Odpovědi
Ano	99 %	199
Ne	1 %	2

Celkový počet odpovědí: 201